

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

Kochanowice 2017

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Spis treści

1.	Wstęp.....	3
2.	Metodologia opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2016-2025	5
3.	Diagnoza sytuacji społecznej i ekonomicznej Gminy Kochanowice	8
3.1.	Położenie geograficzne Gminy Kochanowice.....	8
3.2.	Sytuacja demograficzna w Gminie Kochanowice.....	12
3.3.	Sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy Kochanowice	24
3.4.	Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Kochanowice.....	29
3.5.	Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy Kochanowice.....	31
3.6.	Identyfikacja problemów społecznych na obszarze Gminy Kochanowice	32
3.6.1.	Charakterystyka głównych problemów społecznych	32
3.6.3.	Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia.....	47
3.7.	Infrastruktura i zasoby społeczne	52
3.8.	Analiza SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kochanowice	53
4.	Założenia strategiczne	55
4.1.	Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025	55
4.2.	Kierunki i zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych	56
5.	Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025	57
5.1.	Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025	57
5.2.	Cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2016-2025	57
5.3.	Wskaźniki realizacji celów strategicznych.....	58
5.4.	Monitoring realizacji celów i działań strategicznych	60
6.	Opis sposobu realizacji strategii oraz działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych...	62
7.	Ramy finansowe strategii oraz źródła finansowania wydatków związanych z realizacją działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych.....	64
8.	Informacja i promocja wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025	65
9.	Zasady aktualizacji i wprowadzania zmian w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025.	65
10.	Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025	67

1. Wstęp

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017 – 2025 jest wieloletnim dokumentem planistycznym, stanowiącym komplementarne uzupełnienie „Strategii Rozwoju Gminy Kochanowice na lata 2016- 2025”, przyjętej uchwałą Nr XXII/181/16 Rady Gminy Kochanowice z dnia 29 grudnia 2016 roku. W treści powyższego dokumentu skupiono się głównie na tematyce rozwoju Gminy, ale dla zrównoważonego rozwoju oraz osiągnięcia zaplanowanych celów strategicznych niezbędne jest zachowanie równowagi pomiędzy rozwojem gospodarczym i społecznym Gminy. Zrównoważony rozwój Gminy Kochanowice będzie możliwy jedynie przy ograniczeniu występowania problemów społecznych lub całkowitej ich eliminacji. Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest więc dokumentem niezbędnym do analizy występujących problemów społecznych, ustaleniem poziomu ich natężenia, określeniem czy i na ile problemy te stanowią zagrożenie dla rozwoju Gminy oraz zaplanowaniem sposobu ich rozwiązania bądź zminimalizowania ich skutków. Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest też dokumentem stanowiącym podstawę do wdrażania działań zapoczątkowanych w okresie wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice obowiązującej do 2016 roku, przyjętej uchwałą Nr 314/XLI/2006 Rady Gminy Kochanowice z dnia 6 września 2006 roku.

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025 nawiązuje do celów i założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych realizowanej w latach 2006 - 2016, które stały się wyznacznikiem zmian w społeczności lokalnej. Strategia wdrażana w poprzednim okresie zapoczątkowała proces tworzenia kompleksowego i spójnego systemu wspierania mieszkańców Gminy w pokonywaniu różnorodnych trudności i rozwiązywaniu problemów z wykorzystaniem zasobów i środków własnych Gminy oraz źródeł finansowania zewnętrznego, co przyniosło widoczną zmianę w poprawie sytuacji wspólnoty lokalnej.

Utrwalenie zmiany społecznej wymaga dalszej aktywności, nakierowanej na budowanie zintegrowanego systemu wsparcia społecznego, umożliwiającego zrównoważony rozwój wszystkim mieszkańcom Gminy oraz zapobieganie pojawianiu się nowych zagrożeń dla funkcjonowania społeczności lokalnej, w tym przeciwdziałania wykluczeniu i marginalizacji osób i grup społecznych.

Działania samorządu gminnego na rzecz społeczności lokalnej zaplanowane w ramach wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025 będą więc kontynuacją przyjętych kierunków lokalnej polityki społecznej w powiązaniu z polityką gospodarczą Gminy. Priorytetem działań strategicznych będzie utrzymanie poziomu rozwoju gospodarczego oraz rozwiązywanie problemów społecznych w takim zakresie, jaki udało się osiągnąć dzięki realizacji celów strategicznych w latach 2006-2016.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025 odnosi się do problematyki przeciwdziałania marginalizacji i wykluczeniu społecznemu, wskazując jednocześnie nowy kontekst rozwiązywania problemów społecznych, oparty w dużej mierze na działaniach profilaktycznych. Strategia stanowi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

jednocześnie komplementarne uzupełnienie koncepcji rozwoju Gminy o istotne kwestie społeczne.

Realizacja Strategii obejmuje dziewięcioletni horyzont czasowy rozpoczynający się od 1 stycznia 2017 roku, trwający do 31 grudnia 2025 roku. Wskazanie takiego okresu realizacji celów strategicznych jest uzasadnione ze względu na zachodzące zmiany społeczne, sytuację demograficzną, a także ze względu na stan gospodarki i utrzymanie spójności ze Strategią Rozwoju Gminy Kochanowice na lata 2016- 2025. Jest to optymalny okres, na jaki można zaplanować realizację celów strategicznych oraz wprowadzić trwałe i zauważalne zmiany w życiu mieszkańców Gminy.

Podstawę prawną do opracowania i wdrożenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice stanowi zapis zawarty w art. 17 ust.1. pkt.1¹ ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.).

¹ Zgodnie z treścią powołanego przepisu, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

2. Metodologia opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025 jest dokumentem, który obejmuje wiele obszarów, kwestii i problemów, mających wpływ na jakość życia mieszkańców gminy, nie ujętych w Strategii Rozwoju Gminy Kochanowice na lata 2016-2025. Uzasadnieniem dla jej opracowania i wdrożenia jest konieczność zaplanowania takich zmian społecznych, które umożliwiłyby zrównoważony rozwój oraz rozwiązywanie problemów społecznych mieszkańców Gminy Kochanowice z wykorzystaniem zasobów i potencjału zarówno miejscowych instytucji jak i przedstawicieli społeczności lokalnej.

W treści dokumentu szczególne miejsce zajmują obszary i działania umożliwiające osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Metodologia opracowania strategii wynika głównie z treści zapisów zawartych w art.16b ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej². Zgodnie z treścią powołanego zapisu strategia zawiera:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Dokument strategii wskazuje ponadto sposób monitorowania wskaźników, określa zasady ewaluacji i aktualizacji treści zawartych w opracowaniu oraz promocji podejmowanych działań na poziomie lokalnym.

Diagnoza sytuacji społecznej i ekonomicznej Gminy Kochanowice jest uszczegółowieniem diagnozy zawartej w Strategii Rozwoju Gminy Kochanowice na lata 2016-2025. Dla potrzeb opracowania niniejszej Strategii diagnoza została przeprowadzona metodą analizy dokumentów statystycznych, głównie sprawozdań MPiPS-03³ ze świadczeń pieniężnych i w naturze udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kochanowicach w latach 2012-2016 oraz danych statystycznych obrazujących poziom życia mieszkańców i rozwój Gminy Kochanowice dostępnych w Banku Danych Lokalnych GUS.

Do analizy danych wybrano pięcioletni horyzont czasowy, pokazujący istotne zmiany w obszarze problemów społecznych. W diagnozie wykorzystano niektóre dane dostępne w 2016 roku (między innymi sprawozdania MPiPS-03). Dane z obszarów, które w okresie opracowywania niniejszej strategii nie były jeszcze kompletne, a ich fragmentaryczne zastosowanie nie znajdowało uzasadnienia w porównywaniu i analizowaniu danych za pełny

² tekst jednolity Ustawy opublikowano w Dz. U. z 2016 r. poz. 930.

³ Sprawozdanie MPiPS-03 jest dokumentem statystyki publicznej, obrazującym stan problemów społecznych przez pryzmat świadczeń pieniężnych w naturze i usługach, udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, osobom kwalifikującym się do tych świadczeń po spełnieniu kryteriów ustalonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn.zm.).

rok kalendarzowy oparto na pełnym i zamkniętym okresie sprawozdawczym, stąd niektóre obszary wypełniono danymi na koniec 2015 roku a inne danymi na koniec 2016 roku.

Do uzupełnienia diagnozy sytuacji Gminy Kochanowice wykorzystano także „Analizę zasobów pomocy społecznej Gminy”, która jest sporządzana corocznie zgodnie z treścią art.16a przywoływanej już ustawy o pomocy społecznej, pokazując możliwości i zasoby gminy niezbędne do rozwiązywania problemów społecznych.

W opracowaniu diagnozy wykorzystano opinie przedstawicieli lokalnych instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych oraz opinie przedstawicieli społeczności lokalnej, uzyskane w trakcie konsultacji społecznych.

Do definiowania problemów społecznych na obszarze Gminy Kochanowice zastosowano między innymi wskaźnik kwalifikacji⁴ do świadczeń pomocy społecznej zakładając, że osoby i rodziny, które skorzystały z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kochanowicach doświadczają rozmaitych trudności definiowanych w kategoriach problemu społecznego (np. ubóstwo, bezrobocie, przemoc itp.), stanowią więc obiektywnie wybraną próbę reprezentatywną spośród wszystkich mieszkańców gminy, potwierdzającą występowanie określonego problemu społecznego. Proces identyfikacji problemów uwzględniał też wysłuchanie opinii przedstawicieli środowiska lokalnego, lokalnych liderów, osób znaczących i specjalistów zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych wyrażonych podczas zogniskowanego wywiadu grupowego.

Prognoza zmian społecznych oparta została na szczegółowej analizie sytuacji Gminy Kochanowice oraz badaniu obszarów problemowych. Analizie poddano też możliwości rozwiązywania problemów społecznych z uwzględnieniem istniejącej infrastruktury i potencjału społecznego jakim dysponuje Gmina.

W dokumencie Strategii określono cel główny, cele szczegółowe i działania zmierzające do rozwiązania lub zminimalizowania skutków problemów społecznych, zidentyfikowanych na terenie Gminy. Cele strategiczne wyznaczono zgodnie z koncepcją S.M.A.R.T⁵, która zwiększa szansę na ich osiągnięcie. Zgodnie z tą koncepcją sformułowane cele są **szczegółowe** – zawierają konkretny a jednocześnie prosty, jednoznaczny przekaz, a ich zrozumienie nie powinno stanowić kłopotu i pozostawiać miejsca na luźną interpretację, **mierzalne** tj. sformułowane tak, że można liczbowo wyrazić stopień ich realizacji lub przynajmniej umożliwić jednoznaczną "sprawdzalność" tej realizacji, **adekwatne** do możliwości wykonawców, a jednocześnie atrakcyjne dla społeczności pod względem rezultatów, **realne**, tj. możliwe do osiągnięcia oraz **terminowe**, określone konkretnym przedziałem czasowym.

Do oszacowania wskaźników realizacji celu wykorzystano regułę CREAM⁶, co oznacza, że wskaźniki określone dla danego celu i zadań niezbędnych do jego osiągnięcia są: **precyzyjne** – jasno zdefiniowane i bezsporne (C-clear), **odpowiadające przedmiotowi pomiaru** i jego oceny (R-relevant), **ekonomiczne** – mogą być mierzone w ramach

⁴ Jako wskaźnik kwalifikacji uznano liczbę osób zakwalifikowanych do udzielenia pomocy po spełnieniu kryterium określonego w art.8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn.zm.).

⁵ SMART (z ang. Simple, Measurable, Achievable, Relevant, Timely defined,) – koncepcja formułowania celów w dziedzinie planowania, będąca zbiorem pięciu postulatów dotyczących cech, którymi powinien się charakteryzować poprawnie sformułowany cel.

⁶ CREAM (z ang. C-clear, R-relevant, E-economic, A-adequate, M-monitorable) reguła stosowana w ramach wdrażania projektów, programów i przedsięwzięć mających na celu uzyskanie realnej zmiany społecznej z wykorzystaniem jak najmniejszych nakładów dla jak najlepszych rezultatów.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

racjonalnych kosztów (E-economic), **adekwatne** – dostarczające wystarczającej informacji na temat realizacji strategii i postępu w procesie jej wdrażania (A-adequate) oraz **mierzalne** – łatwe do zmierzenia i podlegające niezależnej walidacji (M-monitorable).

Kierunki zmian zostały zaplanowane z uwzględnieniem podstawowych zasad polityki społecznej, w tym zasady pomocniczości⁷, zasady szerokiego zasięgu skutków⁸ oraz zasady partycypacji społecznej⁹. Najwięcej uwagi poświęcono działaniom profilaktycznym i zaradczym, aby zapobiegać występowaniu sytuacji problemowych w funkcjonowaniu społeczeństwa.

System wdrażania działań strategicznych oparto na programach o charakterze obligatoryjnym i fakultatywnym, odnoszących się do rozwiązywania poszczególnych problemów zdiagnozowanych na obszarze gminy. W procesie wdrażania strategii przewidziano także zastosowanie różnorodnych projektów, w tym projektów socjalnych oraz innych narzędzi wsparcia i aktywizacji adresowanych do różnych beneficjentów (odbiorców działań). Proponowany system wdrażania strategii może być modyfikowany zgodnie z określonymi w strategii zasadami, jeśli wystąpią uzasadnione potrzeby, a samorząd gminy podejmie stosowne uchwały.

W procesie monitorowania i oceny postępów w realizacji strategii uwzględniono obowiązek prowadzenia statystyki publicznej oraz informowanie przedstawicieli samorządu gminy i społeczności lokalnej o efektach i rezultatach uzyskiwanych w trakcie wdrażania strategii w formie sprawozdań rocznych, składanych Radzie Gminy oraz publikowanych w formach zwyczajowo przyjętych przez samorząd.

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025 podlega uchwaleniu w trybie określonym przepisami o samorządzie gminy.

Treść strategii uwzględnia kontekst europejskiej polityki społecznej, a także politykę państwa, w tym cele zawarte w Strategii Rozwoju Kraju 2007- 2020 przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 29 listopada 2006 r. Założenia i cele strategii wpisują się w cele Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego oraz założenia polityki rozwoju Gminy Kochanowice określone w Strategii Rozwoju Gminy Kochanowice na lata 2016-2025.

⁷**Zasada pomocniczości** (inaczej **zasada subsydiarności**) - jedna z najważniejszych zasad pracy socjalnej, która sprowadza się do poglądu, że obowiązkiem społeczności jest wspomaganie jej części składowych w naturalnym rozwoju. Istotnym założeniem jest zakres tej pomocy: społeczność nie może ingerować w sprawy, z którymi poszczególne jednostki są w stanie poradzić sobie same, lecz jedynie tam, gdzie pomoc jest niezbędna.

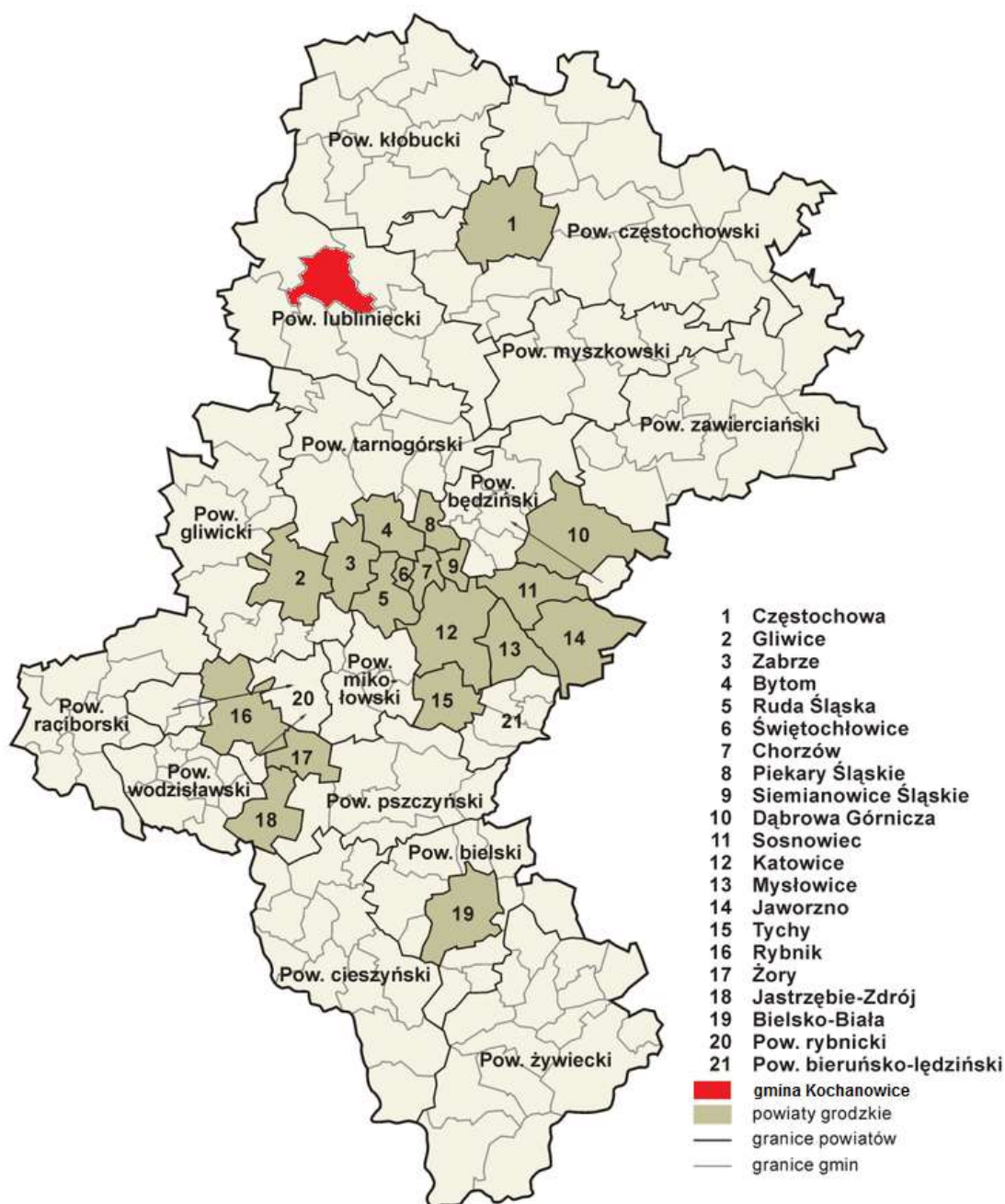
⁸**Zasada szerokiego zasięgu skutków** jako jedna z wielu identyfikowanych w obszarze polityki społecznej zasad nakazuje podejmowanie działań, których pozytywne rezultaty (skutki) będą odczuwalne przez jak największą liczbę odbiorców usług społecznych, bliska zasadzie powszechności.

⁹**Partycypacja** (z łaciny *particeps* - biorący udział, z ang. *participation* – uczestniczenie) – uczestnictwo, udział jednostek w większej grupie, formacji, projekcie czy instytucji.

3. Diagnoza sytuacji społecznej i ekonomicznej Gminy Kochanowice

3.1. Położenie geograficzne Gminy Kochanowice

Gmina Kochanowice jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa śląskiego. Lokalizację Gminy Kochanowice na tle województwa śląskiego prezentuje zamieszczona poniżej mapa.

Źródło: <http://wikizaglebie.pl/>

W latach 1975-1998 gmina położona była w województwie częstochowskim. Po reformie administracyjnej kraju przeprowadzonej w 1999 roku Gmina Kochanowice zlokalizowana jest w województwie śląskim w powiecie lublinieckim.

Gmina Kochanowice wśród Gmin Powiatu Lublinieckiego

Źródło: <http://polska.mapyadministracyjne.pl>

Gmina Kochanowice graniczy z pięcioma gminami, od północy z Gminą Ciasna, od wschodu z Gminami Koszęcin i Herby, od południa z Gminą Lubliniec, od zachodu z Gminą Pawonków. Obszar Gminy Kochanowice prezentuje poniżej zamieszczona mapa. Siedzibą Gminy jest miejscowość Kochanowice.

Gmina Kochanowice

Źródło: www.mapygoogle.pl

Przez teren gminy przebiegają dwa ważne szlaki komunikacyjne: drogi krajowe Katowice – Poznań (S-11) i Opole – Częstochowa (DK 46) oraz linie kolejowe: Warszawa – Opole oraz Katowice – Poznań. Kochanowice są oddalone 7 km od Lublińca, siedziby władz Powiatu Lublinieckiego, 30 km od Częstochowy oraz po 70 km od Katowic i Opola.

Powierzchnia Gminy Kochanowice wynosi 79,71 km², co sprawia, że zalicza się do średnich gmin w województwie śląskim. W skład Gminy wchodzi osiem sołectw: Kochanowice, Kochcice, Lubecko, Jawornica, Harbułowice, Droniowice, Pawelki i Lubockie-Ostrów.

Obszar Gminy zajmują użytki rolne, na które przypada 49,46 % (3925 ha), natomiast lasy zajmują 3414 ha, co stanowi 43 % powierzchni. Gminę zamieszkuje prawie 6900 mieszkańców. Zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Gminy duże szanse upatrywane są w rozwoju wysokoprodukcyjnych, nowoczesnych gospodarstw rolnych, czemu sprzyjają dobre warunki glebowe, wysoka kultura rolna i dogodne położenie – bliskość rynku zbytu, którym jest aglomeracja śląska. Obok działalności rolniczej dobrze rozwija się drobna wytwórczość ekologicznych artykułów rolno-spożywczych, handel i usługi (często na potrzeby osób zamieszkujących tereny letniskowe). Powyższy potencjał stanowi również element promocji Gminy w regionie.

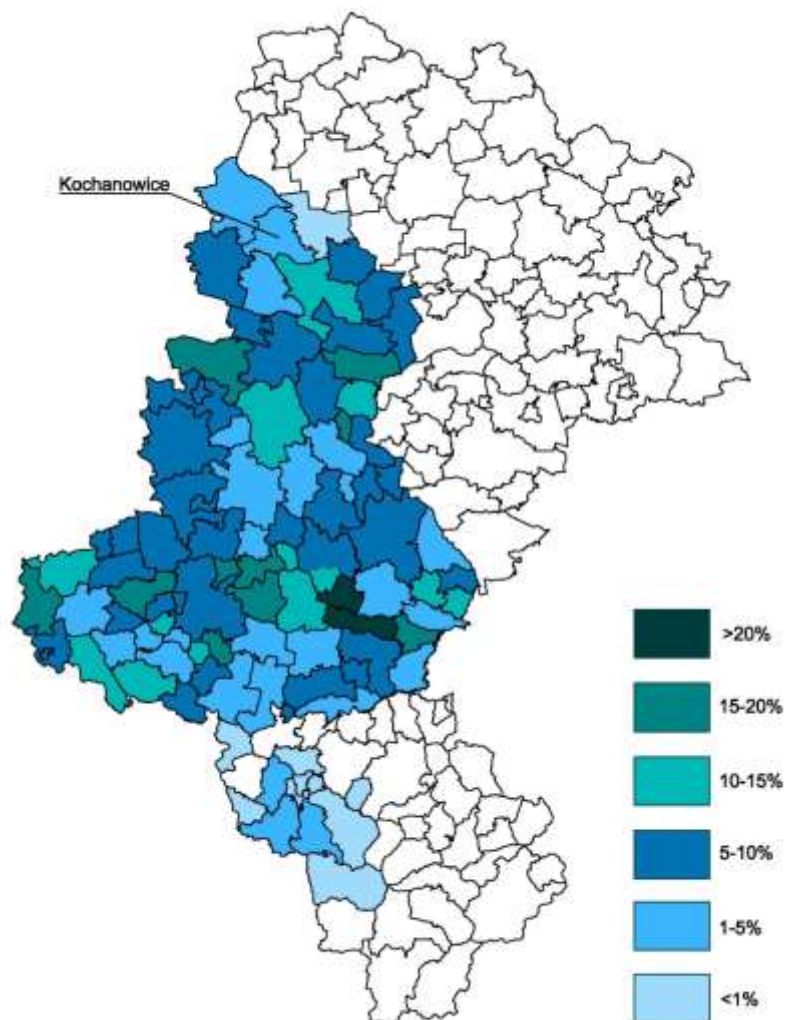
Tereny Gminy Kochanowice od najdawniejszych czasów należały do Śląska. Po 1138 r., w miarę rozdrobnienia dzielnicowego, najpierw należały do księstwa śląskiego, następnie opolskiego, wreszcie wielkostrzeleckiego. Po roku 1460 zostały włączone do królestwa Czech, a później do monarchii austriackiej. Po wojnach śląskich w latach 1743-57 były włączone do Królestwa Pruskiego. Po I wojnie światowej i powstaniach śląskich znalazły się ponownie w granicach Rzeczypospolitej Polskiej.

Bogata tradycja regionu wywiera istotny wpływ na obecne funkcjonowanie społeczności lokalnej Gminy Kochanowice. Ludność w dużym stopniu utożsamia się z miejscem urodzenia i zamieszkiwania, wśród mieszkańców daje się zauważyć szacunek do tradycji, dorobku wcześniejszych pokoleń oraz chęć zachowania tych wartości dla kolejnych pokoleń, czego przejawem jest choćby pielęgnowanie zwyczajów i obyczajów ludowych oraz porozumiewanie się gwarą śląską.

W końcowej części rozdziału zamieszczono mapę województwa śląskiego, na której zaznaczono obszary zamieszkujące przez ludność, która wyraźnie deklaruje przynależność do narodowości śląskiej. Gmina Kochanowice także znajduje się w zaznaczonym obszarze, choć deklaracje mieszkańców o przynależności do narodowości śląskiej mieszczą się w przedziale od 1 do 5% i są na nieco mniejszym poziomie niż deklaracje mieszkańców w środkowej części województwa.

Deklaracje te mają dość duże znaczenie także dla analizowania problemów i kwestii społecznych. Są nie tylko wyrazem poszanowania tradycji, kultury, ale też norm i wartości trwale kształtujących tożsamość lokalną, mają ogromny wpływ na funkcjonowanie współczesnych społeczności lokalnych oraz zachodzące w niej procesy.

**Gmina Kochanowice na tle pozostałych gmin województwa śląskiego
deklarujących przynależność do narodowości śląskiej.**

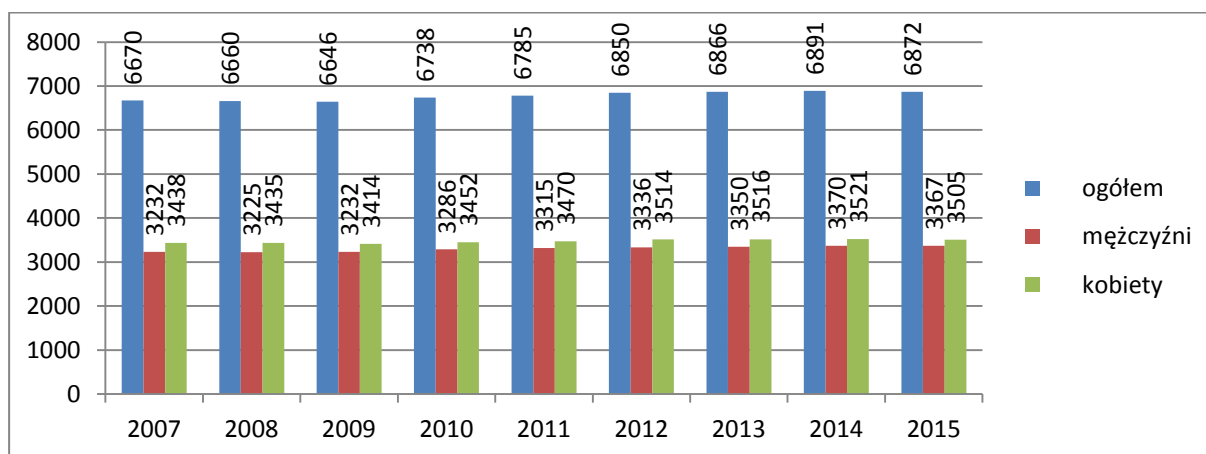

Źródło: <http://wikizaglebie.pl/>

3.2. Sytuacja demograficzna Gminy Kochanowice

Gmina Kochanowice należy do średnich gmin województwa śląskiego zarówno pod względem obszaru, jak i liczby ludności zamieszkującej Gminę. Od wielu lat liczba ludności zamieszkującej na terytorium Gminy utrzymuje się na poziomie powyżej sześciu tysięcy. W latach 2006-2015 liczba mieszkańców wzrosła o ponad 200, z 6668 mieszkańców w 2006 roku do 6872 mieszkańców w 2015 roku.

Wykres 1 Liczba mieszkańców Gminy Kochanowice w latach 2007-2015

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

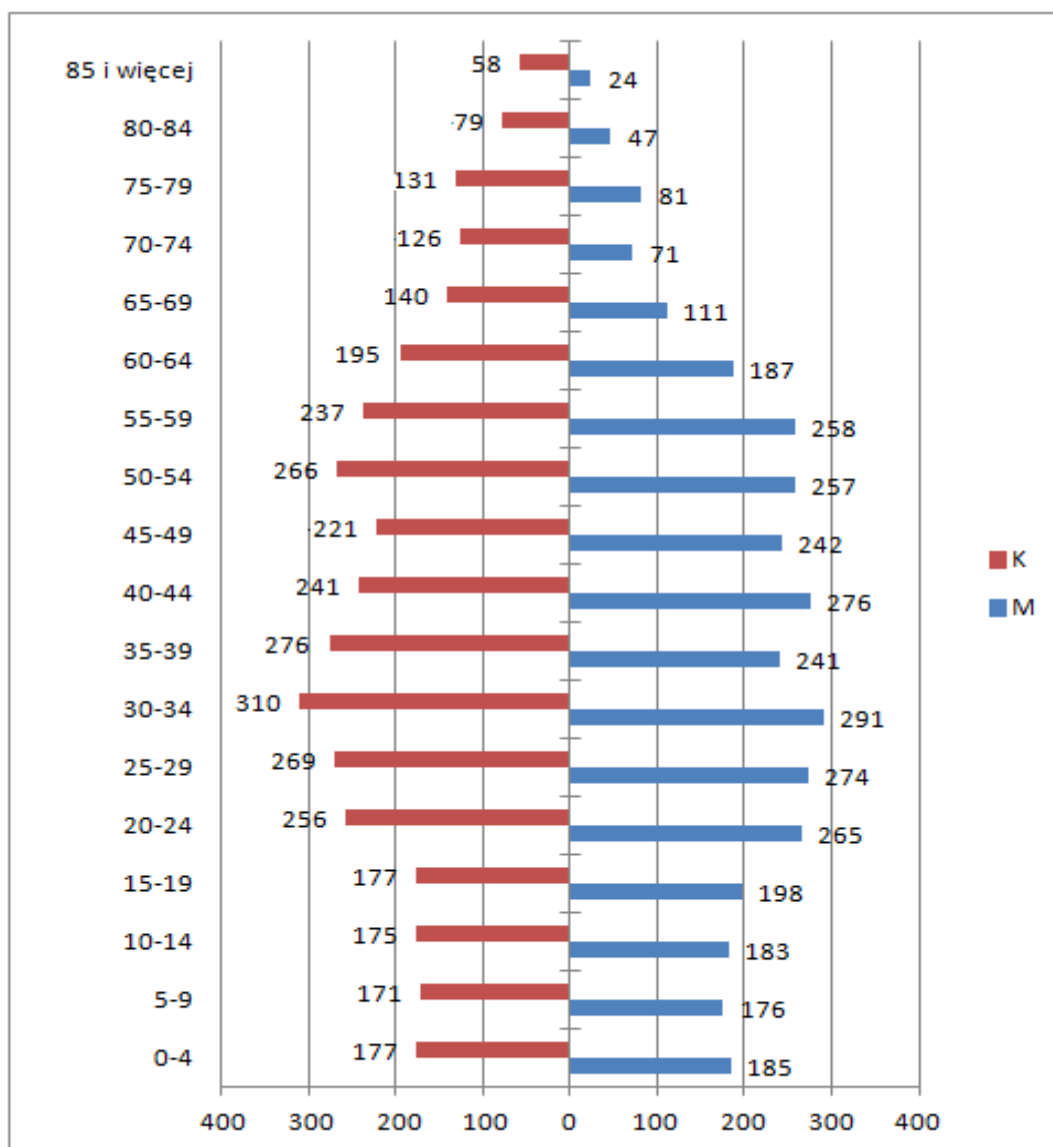
Liczba mieszkańców ulegała niewielkim wahaniom, z tendencją wzrostową obserwowaną od 2012 roku. Najwyższe wartości zanotowano w roku 2014, w którym liczba mieszkańców wynosiła 6891 osób, po czym w 2015 roku zanotowano niewielki spadek do 6872 osób. Wśród mieszkańców ogólnie obserwuje się przewagę płci żeńskiej. Zjawisko to widoczne jest w całym analizowanym okresie, od 2007 roku. Szczegółowy obraz rozkładu liczebności płci w całej populacji mieszkańców prezentuje zamieszczone poniżej zestawienie liczbowe oraz wykres numer 2 tzw. piramida wieku - zamieszczony dalszej części tekstu - wskazujący liczebność mieszkańców według płci w poszczególnych przedziałach wiekowych.

Tabela 1 Liczba mieszkańców Gminy Kochanowice według faktycznego miejsca zamieszkiwania na dzień 31.XII każdego roku z podziałem na płeć

Rok /liczba osób	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	6670	6660	6646	6738	6785	6850	6866	6891	6872
mężczyźni	3232	3225	3232	3286	3315	3336	3350	3370	3367
kobiety	3438	3435	3414	3452	3470	3514	3516	3521	3505

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 2 Ludność Gminy Kochanowice w 2015 roku wg płci w poszczególnych przedziałach wiekowych (Piramida wieku)

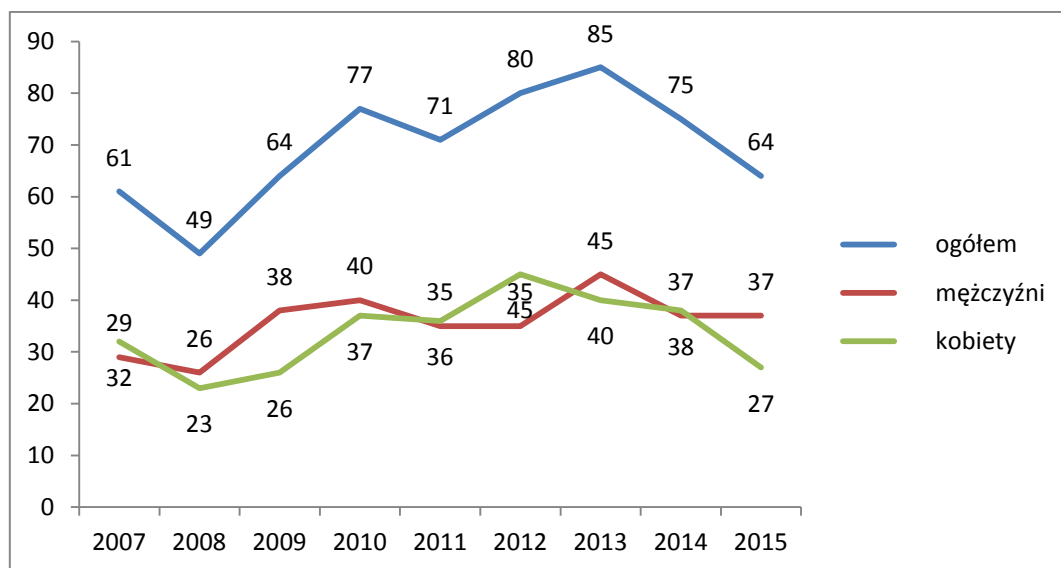
Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Rozkład liczebności mieszkańców Gminy Kochanowice w poszczególnych rocznikach wiekowych 2015 roku analizowanych według płci pokazuje ciekawe zjawisko demograficzne. Mimo przewagi liczebności płci żeńskiej w całej populacji nie wszystkie grupy wiekowe są tego wyrazem. Bardzo wyraźna dominacja płci żeńskiej widoczna jest w grupach wiekowych tak zwanego wieku senioralnego, tj. w grupach w wieku 60 lat i więcej oraz w grupie od 50 do 54 lat, co świadczy o dłuższym w porównaniu z mężczyznami okresie życia mieszkanek Gminy Kochanowice. Zjawisko większej liczebności kobiet obserwuje się również w grupach wiekowych 30-34 lata oraz 35-39 lat. Pozostałe grupy wiekowe wykazują większą liczebność płci męskiej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

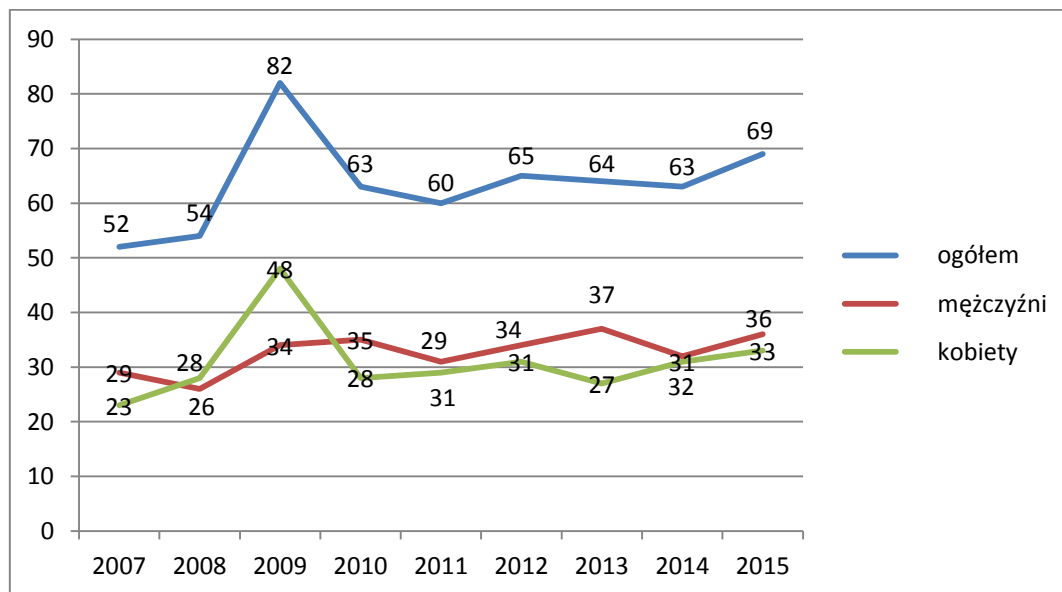
Wzrastająca z roku na rok liczba ludności to między innymi skutek zwiększającej się nieco liczby urodzeń, oraz utrzymująca się podobnym poziomie liczby zgonów. Najniższy wskaźnik urodzeń zanotowano w 2008 roku. W kolejnych latach obserwuje się raczej tendencję wzrostową, która mimo spadku liczby urodzeń w latach 2014, 2015 może utrzymać się w kolejnych latach, bowiem roczniki mieszanek wchodzących w wiek rozrodczy są dość liczne, co pokazuje piramida wieku (wykres 2)

Wykres 3 Urodzenia żywe mieszkańców Gminy Kochanowice latach 2007-2015

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 4 Zgony mieszkańców Gminy Kochanowice w latach 2007-2015

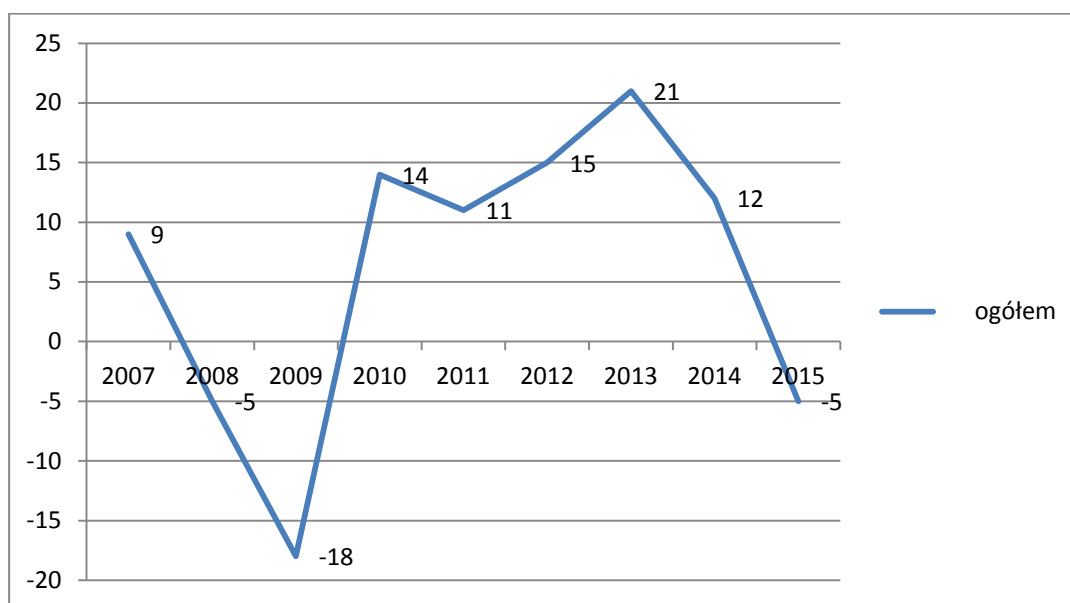

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

Na podstawie analizy powyższych wykresów sytuację demograficzną Gminy Kochanowice można postrzegać jako dobry prognozyk. Tendencja wzrostowa w liczbie urodzeń oraz utrzymująca się na zbliżonym poziomie liczba zgonów wśród mieszkańców powodowały, że przyrost naturalny w Gminie Kochanowice do 2013 roku wykazywał tendencję wzrostową. Załamanie nastąpiło latami 2008 i 2009 oraz w 2015 roku. Wówczas przyrost naturalny wskazywał wartości ujemne, ale trudno jeszcze określić, czy ten stan zostanie utrwalony, czy jest sytuacja przejściowa. Szczegółowe wartości liczbowe przyrostu naturalnego ilustruje poniżej zamieszczony wykres.

Wykres 5 Przyrost naturalny ludności w Gminie Kochanowice w latach 2007-2015

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analizując przyrost naturalny według płci, wartości ujemne obserwuje się tylko w grupie kobiet, co ilustruje poniżej zamieszczone zestawienie.

Tabela 2 Przyrost naturalny w Gminie Kochanowice według płci

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	9	-5	-18	14	11	15	21	12	-5
mężczyźni	0	0	4	5	4	1	8	5	1
kobiety	9	-5	-22	9	7	14	13	7	-6

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

Na liczebność populacji Gminy Kochanowice istotny wpływ mają też procesy migracyjne. Dane statystyczne pokazują, że to zjawisko występuje na terenie Gminy i chociaż nie są to duże wartości liczbowe, to jednak rzutują na ogólną liczbę mieszkańców.

Poniżej zamieszczone zostały zestawienia tabelaryczne pokazujące liczbę mieszkańców, którzy zameldowali się do Gminy Kochanowice oraz liczbę mieszkańców, którzy zmienili miejsce zamieszkania wymeldowując się z terenu Gminy.

Tabela 3 Liczba mieszkańców zameldowanych do Gminy Kochanowice w latach 2007-2015

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem osób	91	66	67	67	83	103	89	50	61
mężczyźni	42	25	28	37	41	48	47	26	27
kobiety	49	41	39	30	42	55	42	24	34

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 4 Liczba mieszkańców wymeldowanych z Gminy Kochanowice w latach 2007-2015

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem osób	72	69	54	45	49	63	60	47	53
mężczyźni	36	28	24	13	22	27	29	17	26
kobiety	36	41	30	32	27	36	31	30	27

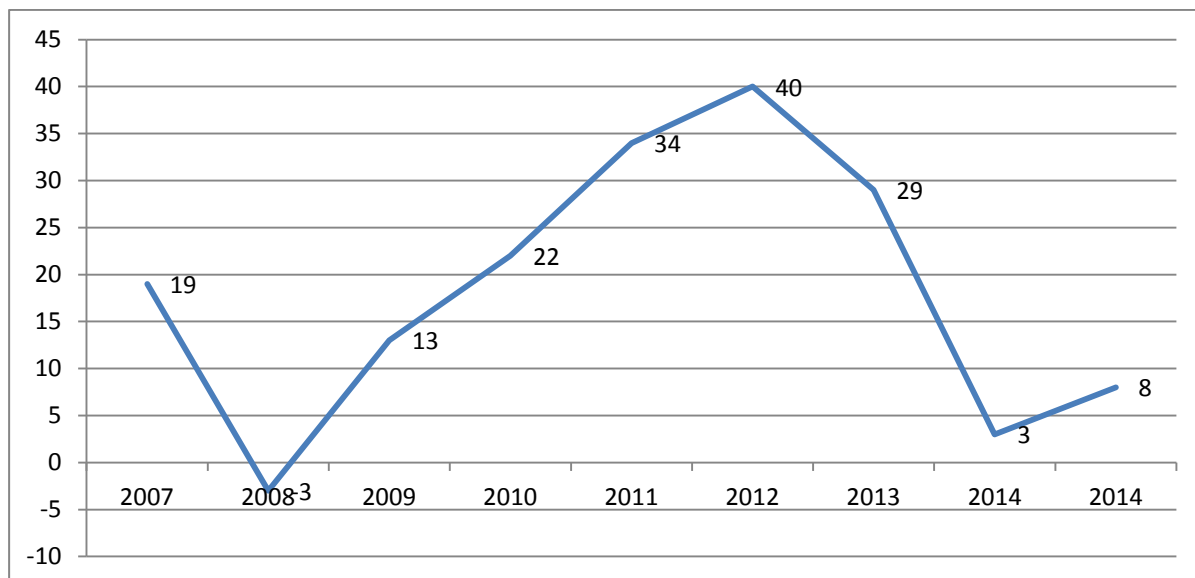
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Jak pokazują zestawienia, liczba mieszkańców, którzy zdecydowali się osiedlić na terenie Gminy jest większa niż liczba mieszkańców, którzy podjęli decyzję o zmianie miejsca zamieszkania i wymeldowali się z terenu Gminy.

Saldo migracji w analizowanym okresie tylko w 2008 roku wykazywało wartość ujemną, wynoszącą -3, natomiast od 2009 do 2012 roku wyraźnie rysuje się tendencja wzrostowa. W ostatnich dwóch latach obserwuje się spadek wartości, ale w dalszym ciągu nie są to wartości ujemne.

Pokazane w zestawieniach wartości potwierdzają, że zjawisko migracji maleje w kolejnych latach, mniej osób wyjeżdża z terenu Gminy ale też mniej przybywa z innych miejscowości, co może oznaczać pewną stabilizację ludności.

Wykres 6 Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Kochanowice w latach 2007-2015

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Podobna sytuacja dotyczy migracji z zagranicy. Zamieszczone w dalszej części zestawienia tabelaryczne oraz wykres prezentujące saldo migracji potwierdzają, że sytuacja mieszkańców Gminy Kochanowice stabilizuje się, ruch migracyjny jest niewielki, saldo migracji w ostatnich latach maleje. Migracja z zagranicy i za granicę w większym stopniu dotyczyła mężczyzn niż kobiet.

Tabela 5 Zameldowania z zagranicy na teren Gminy Kochanowice w latach 2007-2015

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	3	13	22	12	8	2	5	6	0
mężczyźni	2	10	19	7	8	2	2	5	0
kobiety	1	3	3	5	0	0	3	1	0

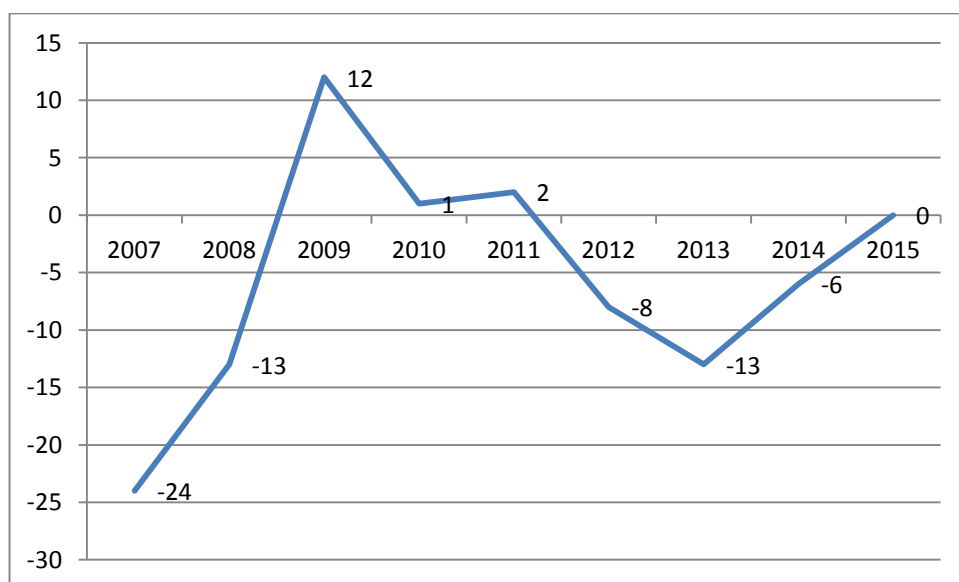
Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 6 Wymeldowania mieszkańców Gminy Kochanowice za granicę w latach 2007-2015

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	27	26	10	11	6	10	18	12	0
mężczyźni	19	16	3	6	2	4	9	7	0
kobiety	8	10	7	5	4	6	9	5	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wykres 7 Saldo migracji zagranicznych mieszkańców Gminy Kochanowice w latach 2007-2015

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Istotnym aspektem sytuacji demograficznej Gminy Kochanowice jest porównanie wielkości grup wiekowych mieszkańców Gminy pod względem produkcyjnym. Zdecydowana większość mieszkańców plasuje się w przedziałach zaliczanych do wieku produkcyjnego, mniej liczne w całej populacji są grupy w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) oraz poprodukcyjnym (64 lata i więcej). Tę pierwszą charakteryzuje tendencja spadkowa, drugą zaś tendencja wzrostowa. Szczegółowe wartości liczbowe oraz ich opis zamieszczone są w dalszej części rozdziału.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Tabela 7 Liczba ludności Gminy Kochanowice w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) w latach 2007-2015

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	1111	1051	1004	1033	1016	1048	1067	1075	1067
mężczyźni	554	532	511	525	517	528	546	545	544
kobiety	557	519	493	508	499	520	521	530	523

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Grupa określana mianem mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym – obejmuje statystycznie osoby w wieku 14 lat i mniej. Są to osoby pozostające na wyłącznym utrzymaniu rodziców/opiekunów, nie mające wpływu na wytwarzanie dóbr, produkcję czy generowanie dochodów podatkowych. Liczebność tej grupy wykazuje tendencję spadkową na przestrzeni ostatnich lat, ale stanowić może istotny kapitał rozwojowy Gminy. Jest to ważna część społeczności lokalnej, która wchodząc w wiek aktywności zawodowej tworzy potencjał do przyszłego rozwoju Gminy i rozwiązywania ewentualnych problemów społecznych.

Korzystnie prezentują się statystyki odzwierciedlające liczebność grupy mieszkańców w wieku produkcyjnym, w wieku pełnej aktywności zawodowej. Poszczególne roczniki mieszkańców w tej grupie są dość liczne, ze znaczną przewagą płci męskiej, co pokazuje poniższe zestawienie.

Tabela 8 Liczba ludności Gminy Kochanowice w wieku produkcyjnym w latach 2007-2015

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	4218	4256	4326	4417	4467	4519	4530	4575	4532
mężczyźni	2170	2186	2229	2288	2325	2347	2359	2385	2376
kobiety	2048	2070	2097	2129	2142	2172	2171	2190	2156

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W populacji osób w wieku produkcyjnym wyraźnie zaznacza się grupa ludności mobilnej gotowej do podejmowania różnych wyzwań związanych z zatrudnieniem, w tym dojazdami do pracy i zatrudnieniem poza miejsce zamieszkania. Grupa ludności w wieku

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

produkcyjnym, ale raczej niemobilnej, prezentującej postawy statyczne, przywiązanie do miejsca zamieszkania oraz chęć wykonywania zatrudnienia blisko miejsca zamieszkania, bez konieczności dojazdów czy przeprowadzki, stanowi około 36% populacji osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 9 Liczba ludności mobilnej Gminy Kochanowice w wieku produkcyjnym w latach 2009-2015z podziałem na płeć

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	2836	2842	2862	2895	2880	2899	2864
kobiety	1407	1419	1416	1431	1431	1444	1432
mężczyźni	1429	1423	1446	1464	1449	1455	1432

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wśród ludności mobilnej w wieku produkcyjnym nieznacznie przeważają mężczyźni, choć w 2015 roku obydwie grupy prezentują taki sam poziom mobilności. W grupie osób niemobilnych występuje przewaga kobiet, co wydaje się typowym zachowaniem ze względu na tradycyjne postrzeganie roli kobiety w rodzinie i środowisku.

Tabela 10 Liczba ludności niemobilnej w wieku produkcyjnym w Gminie Kochanowice w latach 2009-2015 z podziałem na płeć

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	1490	1575	1605	1624	1650	1676	1668
kobiety	822	869	909	916	928	941	944
mężczyźni	668	706	696	708	722	735	724

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Najmniejsza liczebnie w populacji mieszkańców Gminy Kochanowice jest grupa osób w wieku poprodukcyjnym, ale w tej grupie pojawia się istotna tendencja wzrostowa, co stanowi odzwierciedlenie ogólnie obserwowanego zjawiska starzenia się społeczeństwa. W tej grupie wiekowej wyraźnie dominują kobiety. Zjawisko to prezentował wykres zwany piramidą wieku, zamieszczony na początku niniejszego rozdziału. Pokazywał on, iż obecnie liczba ludności w najstarszych grupach wiekowych jest stosunkowo mniejsza, ale przyjmując ogólne tendencje demograficzne, które wskazują na wydłużanie się ludzkiego życia należy spodziewać się, że w Gminie Kochanowice w najbliższych latach populacja najstarszych mieszkańców będzie bardziej liczna, niż obecnie. Zarówno mężczyźni jak i kobiety

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

w przedziałach wiekowym powyżej 60 lat stanowić będą z każdym kolejnym rokiem zbiorowość bardziej liczną.

Szczegółowy obraz liczebności mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w Gminie Kochanowice na przestrzeni ostatnich lat przedstawia poniżej zamieszczone zestawienie.

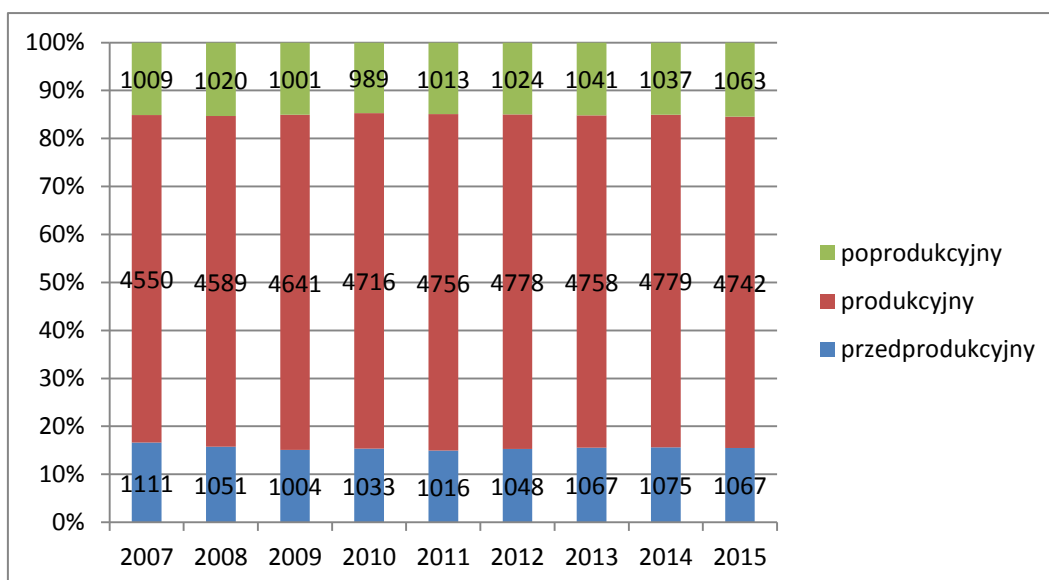
Tabela 11 Liczba ludności Gminy Kochanowice w wieku poprodukcyjnym w latach 2007-2015

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	1009	1020	1001	989	1013	1024	1041	1037	1063
mężczyźni	338	345	340	324	326	327	326	327	334
kobiety	671	675	661	665	687	697	715	710	729

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Analizie poddano także procentowy udział mieszkańców Gminy Kochanowice w poszczególnych grupach wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego. Szczegółowe porównanie danych przedstawia wykres zamieszczony poniżej wykres.

Wykres 8 Udział procentowy mieszkańców Gminy Kochanowice w grupach wieku przedprodukcyjnego, produkcyjnego i poprodukcyjnego w latach 2007-2015.

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Jak pokazują dane statystyczne liczebność osób w wieku produkcyjnym na przestrzeni analizowanych lat oscyluje w granicach od 62% do niemal 65% całej populacji, pozostałe grupy wykazują zróżnicowane wartości i odmienne tendencje.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Liczebność populacji osób w wieku przedprodukcyjnym oscyluje w granicach 24-20% z tendencją spadkową. Liczebność populacji osób w wieku poprodukcyjnym (najmniej liczna dotychczas ze wszystkich trzech grup) waha się w granicach 13-14% z wyraźną tendencją wzrostową liczby osób w wchodzących w wiek poprodukcyjny.

W analizie sytuacji demograficznej Gminy Kochanowice zwrócono także uwagę na liczbę zawieranych małżeństw jako jeden ze wskaźników zmian demograficznych.

Tabela 12 Małżeństwa zawarte w latach 2007-2015 w Gminie Kochanowice

Małżeństwa zawarte w latach	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	40	31	57	40	42	43	45	37	39

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Jak pokazują statystyki w tym zakresie liczba zawieranych małżeństw ulega pewnym wahaniom, ale utrzymuje się raczej podobny poziom, co może mieć związek z wchodzeniem w okres dorosłości coraz liczniejszych roczników mieszkańców Gminy Kochanowice.

Dla pełnego obrazu sytuacji demograficznej Gminy Kochanowice analizie poddano także gęstość zaludnienia mieszkańców. W zestawieniu widoczny jest obraz utrzymującego się poziomu gęstości zaludnienia. Na jeden kilometr kwadratowy przypada ponad 80 mieszkańców z tendencją wzrostową, co jest skutkiem zwiększającej się liczby mieszkańców Gminy.

Tabela 13 Gęstość zaludnienia na obszarze Gminy Kochanowice w latach 2007-2015

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ludność na 1 km ²	83	83	83	84	85	86	86	86	86

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Podsumowując analizę sytuacji demograficznej Gminy Kochanowice należy zauważyć, że ma ona zarówno pozytywny jak i negatywny wymiar. Do pozytywnych cech należy zaliczyć:

- ✓ wzrost liczebności populacji,
- ✓ dodatni przyrost naturalny,
- ✓ malejące saldo migracji,
- ✓ utrzymujący się poziom liczby zawieranych małżeństw,
- ✓ zwiększającą się gęstość zaludnienia.

Negatywny wymiar sytuacji demograficznej stanowią:

- ✓ malejąca od 2011 grupa osób w wieku produkcyjnym,
- ✓ rosnąca grupa osób w wieku poprodukcyjnym.

Przedstawiona w niniejszym rozdziale analiza demograficzna Gminy Kochanowice pozwala na sformułowanie kilku wniosków, które mogą mieć istotne znaczenie dla rozwoju Gminy oraz występowania problemów społecznych na jej obszarze.

Gmina Kochanowice, podobnie jak wiele gmin w województwie śląskim oraz wiele gmin w kraju, należy do starzejących się demograficznie. Problem starzejącego się społeczeństwa zwraca uwagę na konieczność organizacji systemu wsparcia oraz zabezpieczania niezbędnych potrzeb dla tej kategorii mieszkańców. Problem ten będzie dość trudny do rozwiązania, między innymi ze względu na konieczność organizacji usług opiekuńczych i wspomagających seniorom, których liczebność będzie ulegała zwiększeniu. Spowoduje to zapotrzebowanie na różnorodne usługi, które w części przypadków trzeba będzie finansować lub dofinansowywać.

Niewielki i malejący poziom migracji wskazuje, że liczna grupa mieszkańców Gminy Kochanowice uznaje Gminę jako miejsce do życia i rozwoju, a wielu mieszkańców w najbliższym okresie pozostawać będzie na jej obszarze.

W strukturze wiekowej mieszkańców najliczniej reprezentowana jest grupa osób w wieku produkcyjnym, w przedziałach wiekowych umożliwiających aktywność zawodową i społeczną, co może być wykorzystane do rozwoju gminy oraz bieżącego rozwiązywania pojawiających się problemów społecznych.

Widoczna dominacja liczbowa mieszkańców w przedziałach wiekowych pomiędzy 25 a 35 rokiem życia to spora nadzieja na tworzenie się nowych rodzin i kolejne pokolenia mieszkańców.

Opisywane wyżej aspekty demograficzne wywierają mogą istotny wpływ na gospodarkę, kształtowanie dochodów gminy oraz wytyczanie kierunków rozwoju. Sytuacja demograficzna kształtuje bowiem nie tylko sytuację społeczną, ale nade wszystko wpływa na sytuację ekonomiczną gminy.

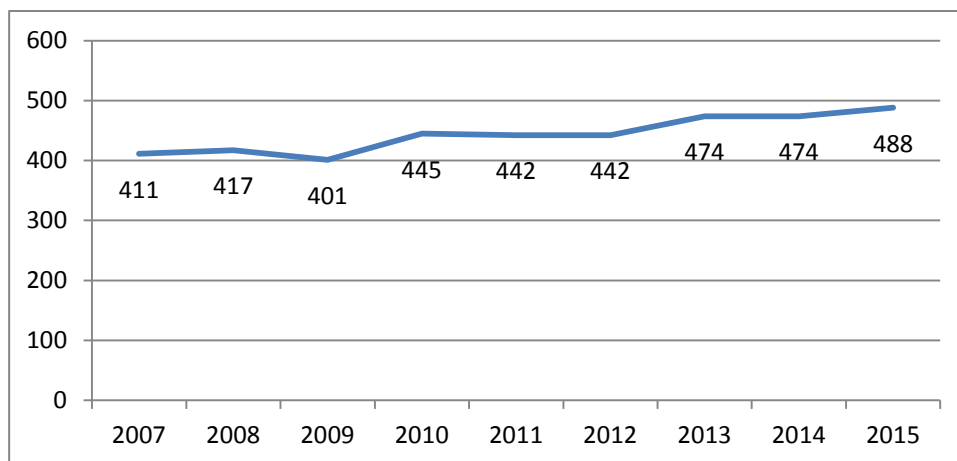
3.3. Sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy Kochanowice

Gmina Kochanowice podobnie jak wiele innych gmin północnej i zachodniej części województwa śląskiego jest gminą wiejską, gdzie rolnictwo ciągle odgrywa ważną rolę w strukturze gospodarki. Gospodarstwa rolne stanowią podstawowe źródło dochodów dla większości mieszkańców. Są własnością indywidualnych rolników. Najwięcej gospodarstw ma obszar około 5 ha.

Szczegółowy obraz struktury obszarowej gospodarstw rolnych został zaprezentowany w Strategii Rozwoju Gminy Kochanowice na lata 2016-2025¹⁰. Wynika z niego, że wielkość gospodarstw rolnych ulega niewielkim zmianom w kierunku powiększania areалу. Według danych statystycznych w 2015 roku ewidencjonowano 1177 gospodarstw o powierzchni do 5h, 92 gospodarstwa o powierzchni pomiędzy 5-15 ha, 32 gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha ale nie więcej niż 50 ha oraz 3 gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 50 ha. Największe gospodarstwa powstały w 2013 roku. Dane statystyczne pokazują, że liczba gospodarstw rolnych w każdym we wszystkich przedziałach obszarowych zwiększa się każdego roku, co potwierdza fakt, że rolnictwo staje się istotnym źródłem dochodów mieszkańców.

Sytuację ekonomiczną Gminy Kochanowice kształtuje nie tylko rolnictwo. Istotny wpływ na poziom tej sytuacji mają też podmioty gospodarcze. Ich liczba zwiększa się corocznie, co pokazuje zamieszczony poniżej wykres.

Wykres 9 Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Kochanowice w latach 2007-2015

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Według sektorów własnościowych na terenie Gminy Kochanowice najliczniej prezentowany jest sektor prywatny, w tym prywatne podmioty gospodarcze. Szczegółowy obraz liczebności podmiotów gospodarki narodowej z uwzględnieniem poszczególnych sektorów prezentuje zestawienie zamieszczone w dalszej części opracowania.

¹⁰ Strategia Rozwoju Gminy Kochanowice na lata 2016-2025, strona 22

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Tabela 14 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Kochanowice w latach 2009-2015

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
podmioty gospodarki narodowej ogółem	401	445	442	442	474	474	488
sektor publiczny ogółem	16	16	16	16	16	16	16
sektor publiczny państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	13	13	13	13	13	13	13
sektor prywatny ogółem	385	429	426	426	458	458	469
sektor prywatny osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	339	380	377	376	402	399	409
sektor prywatny spółki handlowe	6	6	6	7	12	13	14
sektor prywatny spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1	1	1	2	2	2	1
sektor prywatny spółdzielnie	2	2	2	2	2	1	1
sektor prywatny stowarzyszenia i organizacje społeczne	14	14	14	15	15	16	19

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Jak pokazuje zestawienie wśród 488 podmiotów gospodarki narodowej istniejących w 2015 roku tylko 16 pozostaje w sektorze publicznym (w tym 13 podmiotów to sektor samorządowy), zaś 469 podmiotów pozostaje w sektorze prywatnym, co świadczy o przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Kochanowice.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

Istotnym faktem jest też istnienie coraz większej liczby stowarzyszeń i organizacji społecznych, które są zarówno wyrazem aktywności obywatelskiej jak i miejscem zatrudnienia dla mieszkańców Gminy.

Wśród indywidualnych podmiotów gospodarczych Gminy Kochanowice dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające od 1 do 9 pracowników, a główne branże, w których funkcjonują te podmioty to handel i usługi. Na uwagę zasługują też prywatne podmioty gospodarcze prowadzące działalność agroturystyczną, których z roku na rok przybywa na obszarze Gminy Kochanowice. Jest to nie tylko powód do zdobywania dochodów, ale też promocja rejonu, który ma wiele atrakcji turystycznych. Promocję tę realizuje również Gminne Centrum Kultury i Informacji w Kochanowicach oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Kochanowicach z filiami w Kochcicach i w Lubecku. Gminne Centrum Kultury i Informacji obok typowej działalności kulturalnej i udzielania informacji turystycznej udostępniania kawiarenkę internetową, przez co pobudza do aktywności zawodowej, wykorzystując w tym celu nowoczesne techniki teleinformatyczne.

Sytuację ekonomiczną Gminy Kochanowice można badać też na podstawie informacji o dochodach Gminy jako wspólnoty mieszkańców. Jeden ze wskaźników stanowią dochody podatkowe Gminy Kochanowice, na podstawie których można wnioskować o zasobności mieszkańców, bowiem występuje tu pewna zależność (choć nie zawsze prawidłowość) polegająca na tym, że im wyższy poziom zamożności mieszkańców, tym wyższe dochody podatkowe Gminy. Wartość wybranych dochodów podatkowych mieszkańców Gminy Kochanowice prezentuje poniższa tabela.

Tabela 15 Wybrane dochody podatkowe Gminy Kochanowice ogółem w latach 2009-2015 w pełnych złotych

Rok	2009	2010	2012	2013	2014	2015
razem	5573476	6902636	8175690	7983129	8294226	7958495
dochody podatkowe - podatek rolny	278807	295996	334047	386780	389852	388732
dochody podatkowe - podatek leśny	34264	39391	47550	49954	45762	49454
dochody podatkowe - podatek od nieruchomości	2208403	1859401	2009403	2219826	2306362	2363997
dochody podatkowe - podatek od środków transportowych	116640	133231	106365	102903	132837	151863
wpływy z opłaty skarbowej	21899	20792	20782	22516	18131	22267
dochody podatkowe - podatek od czynności cywilnoprawnych	91802	79606	76096	102224	132513	117909

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Ewidencjonowane na poziomie Gminy podatki w każdym analizowanym przedziale roku stanowiły z niewielkimi wyjątkami coraz większe wartości. W przeciągu sześciu lat

**Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025**

dochody podatkowe uległy istotnemu wzrostowi osiągając ponad 22 mln w 2015 roku. Największy wzrost o ponad 110 tysięcy za przestrzeni sześciu lat zaobserwowano w podatku rolnym oraz w podatku od nieruchomości. Z jednej strony można ten stan postrzegać jako skutek podwyższania podatków przez Radę Gminy, ale z drugiej strony, bardziej obiektywnej należy tę sytuację postrzegać jako stopniowy wzrost poziomu zamożności mieszkańców, tym bardziej, że jedną z części składowych dochodów podatkowych gminy stanowi podatek od nieruchomości, a zakup czy posiadanie nieruchomości wskazuje na pewien poziom zamożności.

Sytuację ekonomiczną Gminy Kochanowice można analizować też przez pryzmat innych dochodów Gminy, zwłaszcza dochodów stanowiących subwencję na realizację podstawowych zadań samorządu skierowanych do szeroko rozumianej społeczności lokalnej. W skład subwencji wchodzi część oświatowa subwencji ogólnej, uzupełnienie subwencji ogólnej, część wyrównawcza subwencji ogólnej oraz część równoważąca subwencji ogólnej.

Tabela 16 Wartość ogólna subwencji otrzymywanych w latach 2009 – 2015 w pełnych złotych

Rok	2009	2010	2011	2013	2013	2014	2015
razem	7586201	7575458	8208668	9572957	10079001	10606450	10672872
część oświatowa subwencji ogólnej	4840728	4998098	5386147	7370122	7280588	7210810	7741489
uzupełnienie subwencji ogólnej	22512	0	0	14091	93344	0	0
część wyrównawcza subwencji ogólnej	2641965	2541235	2710902	2067595	2614772	3215326	2799102
część równoważąca subwencji ogólnej	80996	36125	111619	121149	90297	180314	132281

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Jak pokazuje zestawienie, wartość otrzymywanych przez gminę subwencji wzrasta z roku na rok.

Analogicznie jak wartości dochodów rosną też wartości wydatków Gminy Kochanowice. Wbrew pozorom wydatki gminy także odzwierciedlają poziom zamożności, im wyższe wydatki, tym wyższy poziom zamożności gminy, bowiem gminy bogatsze realizują więcej zadań na rzecz wspólnoty, przez to ich wydatki stanowią większe wartości. Poziom wydatków Gminy Kochanowice przedstawia poniżej zamieszczone zestawienie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Tabela 17 Wydatki Gminy Kochanowice w latach 2009-2015

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	16020438	20730420	21751472	20057215	19916296	20526338	21009177

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Przedstawione dane obrazujące zarówno poziom dochodów, jak i wydatków Gminy Kochanowice wskazują tendencję wzrostową, co może być potwierdzeniem ogólnej poprawy ekonomicznej zarówno Gminy pojmowanej jako wspólnoty jak i jej poszczególnych mieszkańców.

Pomimo ogólnie dobrej kondycji ekonomicznej Gminy Kochanowice niektórzy jej mieszkańcy doświadczają problemów, które rozwiązywane są z udziałem pomocy społecznej. Świadczy o tym część budżetu Gminy, przeznaczona na wydatki w obszarze pomocy społecznej, które w minionych latach wykazują tendencję wzrostową.

Tabela 18 Wartość wydatków na wybrane zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Kochanowice

Rok	2012	2013	2014	2015
wydatki w rozdziale 85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	167723	176369	188214	188887
wydatki w rozdziale 85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	26676	17491	11403	14200
wydatki w rozdziale 85204 - Rodziny zastępcze	497	72	3512	660

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Wprawdzie zestawienie nie zawiera pełnych danych, bowiem do 2012 roku GUS nie ewidencjonował wszystkich danych sprawozdawczych, ale porównanie wartości z czterech kolejnych odzwierciedla stan faktyczny, wystarczający do przeprowadzenia analizy tego obszaru. W ciągu minionych lat poziom wydatków na zadania pomocy społecznej zwiększył się kwotowo, co potwierdza istnienie problemów związanych między innymi z niedostatkiem ekonomicznym, co powoduje, że mimo ogólnie dobrej kondycji finansowej gminy, sytuacja ekonomiczna części mieszkańców nie jest jeszcze stabilna, a wielu mieszkańców wymaga społecznego wsparcia. W wydatkach gminy pojawia się też nowe zadanie jakim jest dofinansowanie gminy do pobytu dzieci umieszczanych od 2012 roku w rodzinach zastępczych na terenie powiatu. Wydatki na to zadanie ponoszone są w różnych wysokościach, ale jako takie stanowią odzwierciedlenie problemu, jakim jest brak wydolności opiekuńczej rodziców i konieczność kierowania dzieci do pieczy zastępczej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

Podsumowując należy podkreślić, że sytuacja ekonomiczna mieszkańców Gminy Kochanowice z roku na rok ulega istotnej poprawie. Warunki ekonomiczne poszczególnych mieszkańców zmieniają się na lepsze, coraz więcej uwagi poświęca się zaspokajaniu zbiorowych potrzeb ludności oraz ważnym kierunkom rozwoju Gminy. Kierunki te zostały określone w Strategii Rozwoju Gminy Kochanowice na lata 2016-2025 i nie będą obszarem zainteresowania strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Sytuacja ekonomiczna ma duże znaczenie dla istnienia problemów społecznych. Powszechnie wiadomo, że im lepsza sytuacja ekonomiczna, tym mniej problemów społecznych a te, które ewentualnie wystąpią, można szybciej rozwiązać lub zminimalizować ich skutki. W Gminie Kochanowice trudną sytuację ekonomiczną zaobserwować można u nielicznej grupy mieszkańców. Dowodem tego faktu są wydatki na zasiłki i pomoc w naturze prezentowane w zestawieniu numer 12 w poprzedniej części rozdziału. Szczegółowy opis problemów powiązanych z trudną sytuacją ekonomiczną przedstawiony zostanie w rozdziale poświęconym identyfikacji problemów społecznych na obszarze Gminy Kochanowice.

3.4. Sytuacja mieszkaniowa w Gminie Kochanowice

Podstawę mieszkalnictwa w Gminie Kochanowice stanowi tradycyjne budownictwo jednorodzinne, będące własnością mieszkańców gminy. Zasoby mieszkaniowe zwiększają się z roku na rok, nie tylko pod względem liczby budynków mieszkalnych ale też ich powierzchni użytkowej. Liczbę budynków mieszkalnych, mieszkań oraz ich powierzchni użytkowej prezentują poniżej zamieszczone zestawienia.

Tabela 19 Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Kochanowice w latach 2008-2015

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	1608	1619	1629	1704	1717	1730	1749	1763

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 20 Liczba mieszkań w Gminie Kochanowice oraz ich powierzchnia użytkowa

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
mieszkania	1832	1843	1831	1850	1869	1891	1908	1923
izby	8629	8696	9063	9182	9277	9386	9476	9547
powierzchnia użytkowa mieszkań	174296	176057	182686	185627	188026	190978	193638	195804

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Dane statystycznych GUS opisujące sytuację mieszkaniową Gminy Kochanowice pozostają w ścisłej korelacji z sytuacją ekonomiczną, pokazując wskaźniki liczbowe

**Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025**

dotyczące mieszkań. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi ponad 101 metrów ², przeciętne mieszkanie ma ponad cztery pomieszczenia (izby), na jedno mieszkania przypada 3,57 osoby, a na jedno pomieszczenie przypada średnio 0,72 osoby. Szczegółowy obraz tej sytuacji zawiera poniżej zamieszczone zestawienie.

Tabela 21 Zasoby mieszkaniowe Gminy Kochanowice w latach 2008-2015

Rok	2008	2009	2011	2010	2012	2013	2014	2015
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	95,1	95,5	99,8	100,3	100,6	101,0	101,5	101,8
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	26,2	26,5	27,1	27,4	27,4	27,8	28,1	28,5
mieszkania na 1000 mieszkańców	275,1	277,3	271,7	272,7	272,8	275,4	276,9	279,8
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	4,71	4,72	4,95	4,96	4,96	4,96	4,97	4,96
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,64	3,61	3,68	3,67	3,67	3,63	3,61	3,57
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,77	0,76	0,74	0,74	0,74	0,73	0,73	0,72

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Standard mieszkań w Gminie Kochanowice jest dość wysoki. Wskaźniki świadczące o standardzie przedstawia zestawienie poniżej.

Tabela 22 Mieszkania w Gminie Kochanowice wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
wodociąg	95,4	95,4	96,4	96,4	96,5	96,5	96,5	96,6
łazienka	90,8	90,8	93,0	93,1	93,2	93,2	93,3	93,3
centralne ogrzewanie	77,5	77,5	81,2	81,4	81,6	81,8	81,9	82,1

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Ponad 96% mieszkań ma dostęp do bieżącej wody, 93% mieszkań wyposażonych jest w łazienkę, ponad 82 % posiada centralne ogrzewanie. Sytuację mieszkaniową Gminy Kochanowice można zatem ocenić jako dobrą, bowiem liczba mieszkań, ich standard, w tym wyposażenie w podstawowe media w dużym stopniu wpływają na jakość życia mieszkańców.

W zasobach gminy znajdują się 33 mieszkania komunalne, w tym 4 mieszkania socjalne o łącznej powierzchni 80 m².

Przedstawione wskaźniki świadczą o dość dobrej kondycji mieszkalnictwa na terenie Gminy Kochanowice. Należy jednak stwierdzić, że nie są to zasoby odpowiadające na wszystkie obecne potrzeby mieszkaniowe. Część mieszkańców nie posiada własnych lokali mieszkalnych ani zasobów umożliwiających ich uzyskanie, o czym świadczy między innymi liczba osób ubiegających się z przydział lokalu mieszkalnego z zasobów gminy. Na dzień 31 grudnia 2016 roku na liście osób ubiegających się o przydział lokalu mieszkalnego z zasobów Gminy widniało 21 osób. Wśród potrzeb mieszkaniowych należy wskazać też mieszkania chronione i inne podobne formy mieszkalnictwa.

3.5. Ochrona zdrowia mieszkańców Gminy Kochanowice

Na terenie Gminy Kochanowice zlokalizowane są dwie przychodnie lekarskie, świadczące usługi medyczne w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Liczba porad medycznych w roku 2015 wynosiła 17076, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca daje średnią 2,4 porady rocznie. Na terenie Gminy zlokalizowana jest też apteka, choć dostępność do aptek, lekarzy specjalistów oraz szpitala zapewniona jest przez placówki zlokalizowane na terenie miasta powiatowego Lubliniec, znajdującego się w niedalekim sąsiedztwie Gminy.

W opinii mieszkańców i lokalnych liderów taki układ społeczny nie utrudnia mieszkańcom Gminy korzystania z dostępu do świadczeń zdrowotnych, a wręcz sprzyja kompleksowemu korzystaniu ze świadczeń służby zdrowia.

Brak materiałów statystycznych nie pozwala na przedstawienie szczegółowej diagnozy w zakresie istniejących schorzeń, ich natężenia oraz skutków dla rozwoju Gminy Kochanowice. Ten obszar wymaga pogłębionej diagnozy, która może być wykonana przed opracowaniem gminnych programów profilaktycznych i osłonowych w zakresie ochrony zdrowia.

Pewien obraz sytuacji zdrowotnej mieszkańców można nakreślić poprzez analizę świadczeń z pomocy społecznej udzielonych osobom i rodzinom w najtrudniejszej sytuacji bytowej, chorym i niepełnosprawnym. Konieczność podjęcia leczenia, rekonwalescencji i rehabilitacji stanowią jeden z powodów przyznania pomocy osobom wspieranym przez system pomocy społecznej Gminy Kochanowice. Szczegółowy opis tej sytuacji zostanie zamieszczony w dalszej części, w rozdziale poświęconym identyfikacji problemów społecznych.

3.6. Identyfikacja problemów społecznych na obszarze Gminy Kochanowice

W świetle przedstawionych w poprzednich rozdziałach informacji sytuację mieszkańców Gminy Kochanowice można ocenić jako stabilną, ale wymagającą koncentracji na nieco słabszych, mniej zaradnych osobach i grupach społecznych oraz osobach i grupach dotkniętych trudnościami życia codziennego, które ograniczają lub uniemożliwiają funkcjonowanie społeczne. Jakość i poziom życia mieszkańców jest jednym z czynników decydujących o zrównoważonym rozwoju Gminy. Wśród mieszkańców można zidentyfikować wiele zagrożeń i problemów, które ten rozwój hamują. Szczegółowy opis problemów społecznych obserwowanych na obszarze Gminy Kochanowice zawiera niniejszy rozdział.

3.6.1. Charakterystyka głównych problemów społecznych

Szczegółowa charakterystyka problemów społecznych występujących na terenie Gminy jest wynikiem analizy dokumentów statystycznych ewidencjonowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kochanowicach oraz danych statystycznych wygenerowanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego dla obszaru Gminy Kochanowice.

Analizie poddano dokumentację opisującą pięcioletni horyzont czasowy, biorąc pod uwagę liczbę rodzin objętych poszczególnymi formami wsparcia, liczbę osób w tych rodzinach, w wybranych przypadkach także liczbę udzielonych świadczeń. Za najbardziej istotne dla rzetelnej identyfikacji problemów społecznych uznano wartości liczbowe obrazujące liczbę osób i rodzin korzystających z różnego typu wsparcia uznając, że te osoby i rodziny stanowią istotną grupę reprezentatywną, bowiem reprezentują tę część mieszkańców Gminy, która dotknięta jest różnego rodzaju problemami społecznymi.

Obraz problemów społecznych, wynikający z analizy materiałów, jakimi dysponuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kochanowicach ujęto w zestawienia tabelaryczne, niektóre zilustrowano wykresami. Jedną z ważniejszych informacji o sytuacji problemowej mieszkańców jest liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną (korzystających z różnorodnych świadczeń, nie tylko finansowych) którą prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 23 Ogólna liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Kochanowice

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych	Średnia wartość świadczeń dla jednej rodziny
2012	336	153	508	281 908	1842
2013	358	159	527	306 025	1924
2014	310	142	462	279 299	1966
2015	295	139	450	293 549	2111
2016	317	155	470	322 196	2078

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

Zestawienie danych pokazuje, że w 2016 roku ok.6,8% mieszkańców Gminy Kochanowice korzystało z pomocy społecznej. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w kolejnych latach utrzymuje się na podobnym poziomie.

W przedstawionym zestawieniu obok spadku liczby osób korzystających z pomocy widoczny jest wzrost wartości świadczeń pomocy społecznej udzielonej mieszkańcom oraz średnioroczna wartość świadczeń udzielonych dla jednej rodziny. Nie są to jednak duże wartości kwotowe, wartość świadczeń łącznie na przestrzeni pięciu lat wzrosła o ponad 10 tysięcy złotych, natomiast wartość pomocy finansowej dla jednej rodziny wzrosła o niespełna trzysta złotych, przy czym na poziomie 2016 roku ponownie obserwuje się spadek.

Analizując inne wartości w dokumentach statystycznych GOPS zaobserwowano liczne działania adresowane do osób nie posiadających własnych dochodów lub posiadających dochody nie wystarczające w pełni na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb życiowych, Problemy tego typu postrzegane są często w kategoriach „ubóstwa”. Liczbę rodzin oraz osób żyjących w rodzinach dotkniętych tym problemem prezentuje poniższa tabela.

Tabela 24 Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w Gminie Kochanowice

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	78	244
2013	89	273
2014	79	248
2015	79	238
2016	90	255

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Prezentowane wyżej zestawienie pokazuje liczbę rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu trudnej sytuacji finansowej z niewielką tendencją wzrostową, co może potwierdzać, że poziom życia mieszkańców Gminy Kochanowice nie ulega pogorszeniu. W 2016 roku tylko 3,7% mieszkańców Gminy korzystało z pomocy finansowej z powodu braku własnych dochodów lub posiadania dochodów niewystarczających na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb.

Pomoc realizowana na rzecz mieszkańców ma najczęściej formę finansową. Należą do niej zasiłki stałe i okresowe, przyznawane osobom i rodzinom o dochodach poniżej ustawowo określonego progu dochodowego.

Zasiłki stałe stanowią wsparcie dla tych mieszkańców, którzy nie posiadają dochodów, a ich wiek lub stan zdrowia uniemożliwia podejmowanie zatrudnienia i zarabkowanie. Na przestrzeni analizowanego okresu liczba świadczeniobiorców zasiłków stałych oraz kwota wypłacanych świadczeń nieznacznie wzrasta. Analiza świadczeniobiorców zasiłków stałych pokazuje też liczbę osób samotnie gospodarujących, dla których zasiłek stały jest często jedynym wsparciem w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych. W Gminie Kochanowice liczba tych osób wskazuje tendencję wzrostową od 2015 roku.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Tabela 25 Zasiłki stałe wypłacane mieszkańcom Gminy Kochanowice

Rok	Liczba świadczeniobiorców (w tym samotnie gospodarujących)	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2012	15 (10)	152	15	34	55 720
2013	16 (11)	168	16	35	70 194
2014	15 (11)	157	15	27	68 886
2015	17 (14)	155	17	29	69 261
2016	19 (15)	193	19	31	91 835

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Trudności finansowe mieszkańców potwierdza też liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych okresowo. W tej kategorii świadczeniobiorców obserwuje się wyraźną tendencję spadkową, zarówno rodzin korzystających z tej formy wsparcia, jak wartości świadczeń. Szczegółowe informacje o liczbie zasiłkobiorców oraz wartościach wypłacanych świadczeń prezentuje poniższa tabela.

Tabela 26 Zasiłki okresowe wypłacane mieszkańcom Gminy Kochanowice

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2012	34	125	30	72	35 264
2013	37	114	29	61	33 495
2014	27	83	22	42	24 154
2015	29	83	25	49	23 998
2016	27	71	24	45	24 077

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Na przestrzeni pięciu poddanych analizie lat liczba świadczeniobiorców ulegała nieznacznym wahaniom, wykazując raczej tendencją spadkową. W tym okresie zdecydowanie zmalała też liczba oraz wartość wypłaconych świadczeń. Zmniejszająca się liczba rodzin korzystających z finansowych form pomocy są odzwierciedleniem działań aktywizujących, prowadzonych przez pracowników pomocy społecznej oraz pokonywania trudności związanych z zaspokajaniem życiowych potrzeb przez mieszkańców Gminy Kochanowice.

Osoby uprawnione do korzystania z zasiłków okresowych można zakwalifikować do kilku podkategorii ze względu na powód, jaki uprawnia do świadczeń. W Gminie Kochanowice najczęstszym powodem do okresowego wsparcia finansowego było bezrobocie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Tabela 27 Zasiłki okresowe z powodu bezrobocia wypłacane mieszkańcom Gminy Kochanowice

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2012	33	120	30	72	34 504
2013	34	102	27	55	29 503
2014	25	72	20	35	20 555
2015	27	77	23	41	22 142
2016	25	68	22	39	23 198

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Liczba rodzin korzystających z zasiłków okresowych, w których co najmniej jedna osoba w wieku aktywności zawodowej pozostaje bez zatrudnienia wykazuje malejące wartości. Najwyższe notowano w 2013 roku, po czym w kolejnym roku notuje się spadek a następnie wzrost liczby osób korzystających okresowo z pomocy finansowej, w związku z brakiem możliwości zatrudnienia i zarobkowania. Tendencję spadkową pokazuje też liczba świadczeń, wartość świadczeń w złotych oraz liczba rodzin z problemem bezrobocia, co może być jedną z oznak wychodzenia z problemu bezrobocia. Poniżej zamieszczone zestawienie tabelaryczne pokazuje szczegółowe wartości dotyczące liczby rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia.

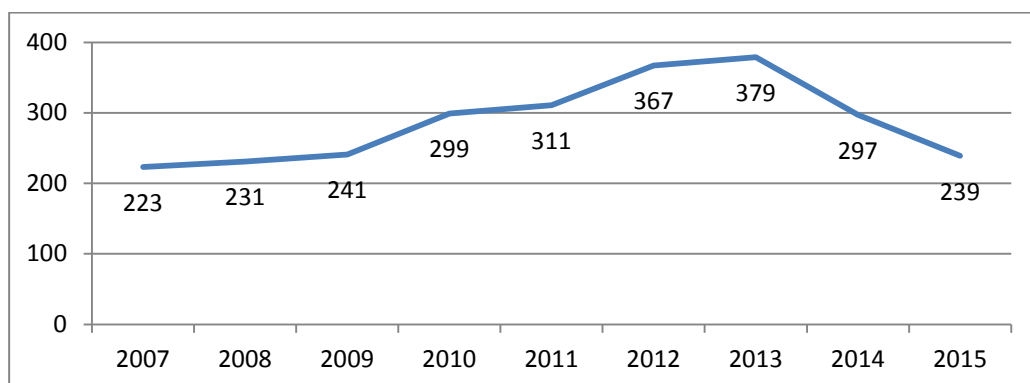
Tabela 28 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu bezrobocia

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	95	301
2013	96	309
2014	89	278
2015	83	260
2016	86	244

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Zmniejszający się problem bezrobocia widoczny jest też na poziomie analizy materiałów statystycznych GUS. Wynika z nich, że bezrobocie rejestrowane od 2012 roku osiąga coraz niższą wartość, co pokazuje zamieszczony dalej wykres.

Wykres 10 Bezrobocie rejestrowane w Gminie Kochanowice w latach 2008-2015

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Wśród osób bezrobotnych w Gminie Kochanowice zdecydowanie dominują kobiety, przy czym liczby te wykazują wartości malejące. Ich rozkład w poszczególnych latach pokazuje poniższe zestawienie.

Tabela 29 Bezrobocie rejestrowane w Gminie Kochanowice według płci

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	223	231	241	299	311	367	379	297	239
mężczyźni	84	89	125	148	138	180	168	125	101
kobiety	139	142	116	151	173	187	211	172	138

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Poddana analizie statystyka bezrobocia pokazuje, że w grupie osób w wieku aktywności zawodowej osoby bez możliwości zatrudnienia stanowią niewielki odsetek, który przejawia tendencję spadkową.

Tabela 30 Udział procentowy bezrobotnych zarejestrowanych, w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci w Gminie Kochanowice

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ogółem	5,3	5,4	5,6	6,8	7,0	8,1	8,4	6,5	5,3
mężczyźni	3,9	4,1	5,6	6,5	5,9	7,7	7,1	5,2	4,3
kobiety	6,8	6,9	5,5	7,1	8,1	8,6	9,7	7,9	6,4

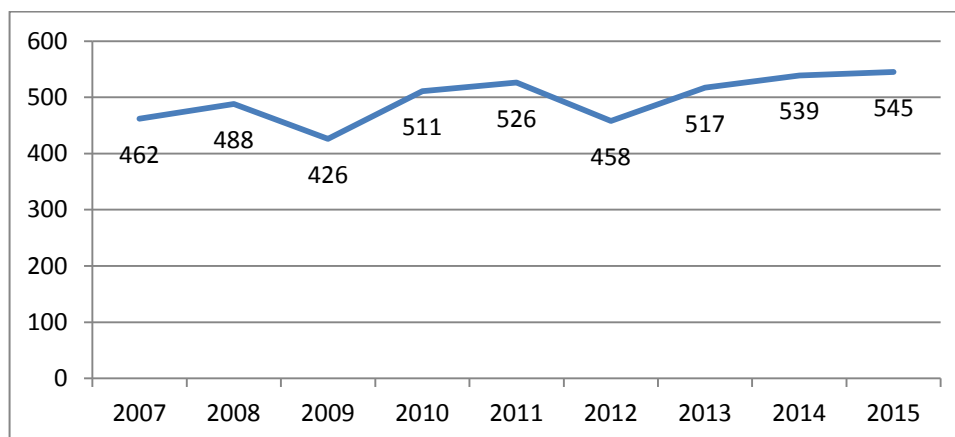
Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

W zestawieniach statystycznych daje się zauważyć jeszcze jeden ważny aspekt, który potwierdza zmniejszenie się problemu bezrobocia. Na przestrzeni badanych lat rośnie poziom

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

osób zatrudnionych. Ilustrację tego zjawiska pokazuje między innymi wykres liczby pracujących mieszkańców Gminy w latach 2007-2015.

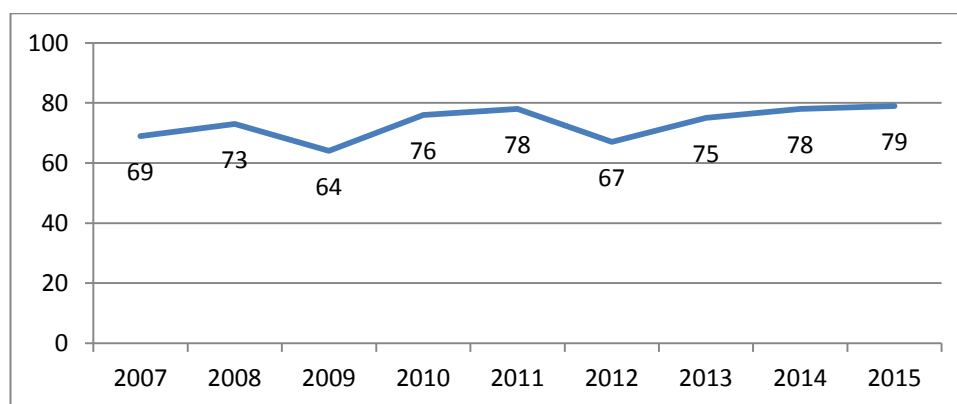
Wykres 11 Liczba osób pracujących w Gminie Kochanowice

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Jak pokazuje wykres liczba osób pracujących sukcesywnie wzrasta. Liczba pracujących na 1000 wynosi 79 osób i jest jedną z najwyższych wartości notowanych w ciągu minionych lat.

Wykres 12 Pracujący na 1000 ludności w Gminie Kochanowice

Źródło; Bank Danych Lokalnych GUS

Widoczne na obszarze Gminy Kochanowice dolegliwości społeczne to nie tylko problemy materialne i bezrobocie mieszkańców. Od wielu lat obserwuje się też problem niepełnosprawności. Zamieszczone dalej zestawienie przedstawia liczbę rodzin, których dotyczy problem niepełnosprawności. Jest to jednak niepełny obraz informacji, bowiem statystyki obejmują tylko rodziny z niepełnosprawnością pozostające w ewidencji Ośrodka Pomocy Społecznej.

Tabela 31 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	38	103
2013	43	118
2014	41	102
2015	45	119
2016	45	108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Jak pokazują dane statystyczne problem niepełnosprawności powoduje coraz częściej konieczność korzystania ze wsparcia, jakie zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Liczebność grupy osób z problemem niepełnosprawności zwiększa się nieznacznie, co może być informacją o zwiększającym się zasięgu problemu niepełnosprawności lub potwierdzeniem istnienia coraz bardziej sprawnego systemu wsparcia, który coraz dokładniej rozpoznaje problemy mieszkańców i odpowiada na istniejące potrzeby.

Podobnie jest z problemem zdrowia mieszkańców Gminy. Analiza wykonana przez przyzmat działań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie stanowi informacji, która odzwierciedla problemy zdrowotne mieszkańców gminy, ale jest jedyną informacją, którą można potraktować jako sygnał o niedoborach finansowych osób zmuszonych do podjęcia długotrwałego i kosztownego leczenia.

Tabela 32 Liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej choroby

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	35	86
2013	32	83
2014	26	64
2015	27	66
2016	32	69

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Według statystyk stosunkowo niewiele rodzin mieszkających na terenie Gminy Kochanowice pozostaje w ewidencji GOPS w związku z problemami zdrowotnymi. W całej zbiorowości rodzin korzystających z pomocy społecznej, rodziny z problemami zdrowotnymi stanowią około 0,5% . Jest to wskaźnik, który należy połączyć z sytuacją ekonomiczną mieszkańców, bowiem w większości przypadków są to rodziny o niewielkich dochodach bądź bez dochodów własnych, a konieczność ponoszenia kosztów leczenia jest dla nich zbyt dużym obciążeniem, stąd ubiegają się o wsparcie w pomocy społecznej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

W Gminie Kochanowice daje się zauważyć problem uzależnienia od alkoholu oraz związane z nim niepożądane zachowania społeczne. Dokumenty statystyczne pokazują nieliczne przypadki rodzin, w których pojawia się ten problem, ale skutki uzależnień nawet w niewielkiej grupie są odczuwalne jako destrukcyjne dla funkcjonowania rodzin, tym bardziej, że w rodzinach z problemem alkoholowym pojawia się często przemoc, przestępstwa i inne problemy zagrażające trwałości rodziny oraz wychowującym się w rodzinach dzieciom i młodzieży. Przedstawione dalej zestawienie tabelaryczne prezentują liczbę rodzin z problemem alkoholowym objętych pomocą społeczną oraz liczbę rodzin objętych działaniami Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, ze względu na występowanie problemów związanych z nadużywaniem alkoholu.

Tabela 33 Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z powodu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	8	18
2013	9	17
2014	8	19
2015	10	21
2016	9	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Powyższe dane dotyczą jedynie osób, u których zdiagnozowano alkoholizm, natomiast w 2016 roku 31 rodzin (65 osób) korzystało z pomocy, gdzie przesłanką było nadużywanie alkoholu przez członka rodziny. Problem uzależnienia można też analizować przez pryzmat danych GKRPA, co pokazuje poniższe zestawienie.

Tabela 34 Liczba rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu w ewidencji Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Kochanowice

Rok	Liczba rodzin z problemem alkoholu pozostająca w ewidencji GKRPA	Liczba rozmów diagnostycznych/porad udzielonych osobom z problemem uzależnień i ich rodzinom	Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe
2012	8	9	4
2013	9	11	9
2014	8	8	3
2015	10	8	2
2016	3	7	1

Źródło; opracowanie własne na podstawie danych GKRPA

Dane zawarte w powyższym zestawieniu pokazują niewielkie natężenie problemu uzależnień, ale pokazany obszar wymaga podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

nawet najmniejszym zagrożeniom, promowania postaw prozdrowotnych, zmiany kultury spożywania napojów alkoholowych, uczenia aktywnego spędzania wolnego czasu jako alternatywy dla sięgania po alkohol oraz innych czynników, które wpłyną na postaw preferujących nadmierne spożywanie alkoholu.

W Gminie Kochanowice odnotowuje się też przypadki przemocy. Problem ten nie był dotychczas szczegółowo diagnozowany, ale sytuacja zmienia się na skutek działania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego, który jest odpowiedzialny za wdrażanie procedury „Niebieskie Karty” wobec osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Kochanowice Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie rozpoczął swoją pracę w 2011 roku.

Rezultatem działań Zespołu jest podejmowanie interwencji w sprawach przemocy oraz projektowanie działań profilaktycznych zmierzających do ograniczenia skutków przemocy w rodzinach. W okresie od powołania Zespołu Interdyscyplinarnego procedurę Niebieskie Karty prowadzono wobec wielu rodzin, w każdym kolejnym roku coraz dokładniej rozpoznawano problem, udzielając jednocześnie specjalistycznego wsparcia.

Według analizy danych statystycznych w 2015 roku zanotowano najwięcej, bo aż 19 rozpoznanych przypadków przemocy.

Analiza problemu pokazuje też działania podejmowane wobec sprawców przemocy. Jak widać w zestawieniu tabelarycznym były one podejmowane wobec nielicznych sprawców przemocy, ale liczba tych interwencji zwiększa się, interwencję stają się bardziej skuteczne, czego dowodem jest choćby karanie sprawców przemocy przez sąd.

Tabela 35 Liczba rodzin z problemem przemocy w rodzinie zdiagnozowanym w oparciu o procedurę Niebieskiej Karty w Gminie Kochanowice

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie rozpoznanej przez zastosowanie Niebieskiej Karty	Liczba osób skierowanych do Ośrodków Wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	Liczba spraw skierowanych przez ZI do Prokuratury/Sądu w sprawie ukarania sprawców przemocy w rodzinie	Liczba ukaranych przez sąd sprawców przemocy w rodzinie
2012	7	23	0	1	0
2013	16	52	0	1	0
2014	14	43	0	1	0
2015	19	49	0	0	0
2016	16	41	0	2	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z działalności Zespołu Interdyscyplinarnego

Rozpoznawanie przemocy oraz rezultaty działań interwencyjnych i profilaktycznych będą przedmiotem dalszych działań merytorycznych Zespołu Interdyscyplinarnego. Szczegółowy zakres wsparcia dla rodzin doświadczających tego problemu jest przedmiotem

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar, stanowiącego jedno z wielu narzędzi wdrażania niniejszej strategii.

Problemem, który w niewielkim stopniu pojawia się na obszarze Gminy Kochanowice, jest trudna sytuacja osób w wieku senioralnym, głównie emerytów i rencistów. Obrazując tę sytuację dane statystyczne należy powiązać z sytuacją ekonomiczną osób w wieku senioralnym, bowiem przez pryzmat osób korzystających z pomocy społecznej obserwuje się tylko sytuację tych osoby, których dochody nie pozwalają na samodzielne zaspokajanie potrzeb życiowych. Jak pokazuje poniższe zestawienie liczba osób w wieku senioralnym korzystających z pomocy w każdym kolejnym roku jest mniejsza, co może świadczyć o pewnej poprawie sytuacji ekonomicznej osób w wieku senioralnym.

Tabela 36 Liczba rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	21	71
2013	23	67
2014	21	58
2015	19	59
2016	20	46

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Szczegółowa diagnoza sytuacji ekonomicznej seniorów w Gminie Kochanowice pokazuje jednak ubożenie tej grupy osób, czego powodem są najczęściej niskie świadczenia emerytalne, zbyt niskie w stosunku do potrzeb osób w tym wieku. Problem ten widoczny jest między innymi przez liczbę osób ubiegających się o zasiłki specjalne w pomocy społecznej oraz udzieloną w tej formie pomoc. W 2016 roku takiej pomocy udzielono 12 osobom w wieku senioralnym. W minionych latach poziom wsparcia kształtował się podobnie, co świadczy o konieczności wsparcia tej grupy mieszkańców.

Emeryci i renciści Gminy Kochanowice to jedna z wielu grup w lokalnej społeczności wymagająca wsparcia. Szczegółowy i pełniejszy obraz liczebności tej grupy prezentowały zamieszczone we wcześniejszym rozdziale statystyki demograficzne. Emeryci i renciści oraz wszystkie osoby w wieku senioralnym są szczególną grupą, której problemy należy postrzegać w kategoriach problemów społecznych, ponieważ nie starość jako taka, lecz skutki starzenia się zawsze pociągając za sobą konieczność zapewnienia różnorodnego wsparcia tym osobom. W systemie wsparcia mogą być organizowane usługi opiekuńcze, wspomagające, rehabilitacyjne oraz zapewnienie opieki w ośrodkach wsparcia i domach pomocy społecznej. Liczbę osób korzystających z tych formy pomocy prezentują kolejne zestawienia.

Tabela 37 Usługi opiekuńcze świadczone mieszkańcom Gminy Kochanowice

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2012	3	440	2	4	7 928
2013	2	423	1	2	6 800
2014	2	96	2	2	1 445
2015	1	264	1	1	5 040
2016	6	918	6	6	17 525

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Osoby w wieku senioralnym wymagający stałej opieki i pielęgnacji nie zawsze mogą funkcjonować samodzielnie, w swoich dotychczasowych warunkach środowiskowych. Często sytuacja seniorów zmusza ich do zamieszkania w domach pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt w tych domach. Dochody seniorów są zwykle niższe niż pełny koszt utrzymania, rodziny seniorów obowiązane w dalszej kolejności do partycypowania w kosztach nie zawsze istnieją lub też mają trudną sytuację finansową, co sprawia, że gmina obowiązana jest partycypować w kosztach pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej poza obszarem gminy.

Liczbę mieszkańców Gminy Kochanowice zamieszkujących w domach pomocy społecznej prezentuje zamieszczony dalej zestawienie.

Tabela 38 Liczba mieszkańców Gminy Kochanowice przebywająca w domach pomocy społecznej

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość dofinansowania w złotych
2012	4	39	4	4	65 468
2013	4	42	4	4	68 043
2014	4	41	4	4	78 110
2015	3	36	3	3	71 260
2016	5	42	5	5	82 184

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Jak pokazuje zestawienie liczba mieszkańców oraz okresu pobytu w domach pomocy społecznej zmieniają się każdego roku, ale systematycznie rosną wydatki gminy związane z kosztem utrzymania mieszkańców w domach pomocy społecznej. Stanowi to znaczne obciążenie dla budżetu gminy i wymaga podjęcia starań zmierzających z jednej strony do zabezpieczenia środków finansowych na ten cel, z drugiej zaś do poszukiwania rozwiązań

ograniczających konieczność kierowania osób wymagających wsparcia w wieku senioralnym do placówek instytucjonalnych.

Alternatywą dla domów pomocy społecznej jest organizacja usług opiekuńczych dla osób w wieku senioralnym w środowisku ich zamieszkania. Jak wynika z opisu zamieszczonego we wcześniejszym fragmencie rozdziału Gmina Kochanowice podjęła realizację tego zadania skutecznie organizując system usług opiekuńczych.

3.6.2. Problemy rodzin wychowujących dzieci

Warunki funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Kochanowice, proces wychowania młodego pokolenia oraz status materialny rodzin są szczególnie ważnym zagadnieniem w lokalnej polityce społecznej. Przejawia się to w działaniach władz Gminy, działaniach Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Szkół, Przedszkoli oraz innych podmiotów lokalnych odpowiedzialnych za wspieranie rodzin w wypełnianiu podstawowych funkcji społecznych. Według danych GOPS w Kochanowicach wsparciem obejmowano liczną grupę rodzin wychowujących dzieci. Szczegółowe wartości liczbowe dotyczące rodzin objętych wsparciem w okresie minionych lat przedstawiony został w poniższej tabeli.

Tabela 39 Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	73	338
2013	83	380
2014	71	334
2015	70	318
2016	72	328

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Pomimo tendencji spadkowej, liczba rodzin z dziećmi stanowi znaczący procent ogółu rodzin objętych wsparciem systemu pomocy społecznej, co pokazuje kolejne zestawienie.

Tabela 40 Udział procentowy rodzin z dziećmi w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej

Rok	Ogólna liczba rodzin objętych pomocą	Liczba rodzin z dziećmi objęta pomocą	%
2012	164	73	44
2013	170	83	48
2014	145	71	48
2015	150	70	46
2016	158	72	45

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Pokazane w zestawieniu wartości wskazują na pewien spadek liczby rodzin pozostających w obszarze wsparcia systemu pomocy społecznej. Rodziny wychowujące dzieci, objęte różnorodnym wsparciem stanowią niemal połowę klientów pomocy społecznej w Gminie Kochanowice. Wśród rodzin objętych wsparciem we wszystkich analizowanych latach najliczniej występują rodziny z dwojgiem dzieci, podobnie jak pokazuje zestawienie typów rodzin z 2015 roku.

Tabela 41 Typy rodzin z dziećmi objętych pomocą w 2015 roku

Rodziny objęte systemem pomocy społecznej o liczbie dzieci:	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	11	32
2	26	104
3	20	95
4	7	38
5	1	7
6	1	8
7 i więcej	4	34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS-03 za 2015 rok

Udzielane rodzinom wsparcie ma na celu wzmacnianie roli i funkcji rodziny, pomoc w rozwiązywaniu trudnych życiowych problemów oraz zapobieganie niekorzystnym zjawiskom powodującym trudności rozwojowe dzieci i młodzieży. Jednym z powodów udzielania wsparcia jest ochrona macierzyństwa i wielodzietności, co jest priorytetem współczesnych społeczności lokalnych w dobie zmniejszającej się dzietności rodzin. W Gminie Kochanowice ten obszar jest traktowany szczególnie, o czym świadczy liczba rodzin objętych wsparciem, którą prezentuje zestawienie zamieszczone poniżej.

Tabela 42 Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ochrony macierzyństwa i wielodzietności

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	32	173
2013	35	185
2014	31	161
2015	34	179
2016	39	191

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Problemem, który zaobserwowano na obszarze Gminy Kochanowice jest bezradność rodzin pewnej grupy rodzin w wychowaniu dzieci i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Tabela 43 Liczba rodzin w problemami bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	49	196
2013	40	171
2014	38	160
2015	35	146
2016	31	127

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Problemy bezradności wychowawczej notuje się w coraz mniejszej liczbie rodzin, co ma istotny wpływ dla rozwoju społeczności lokalnej. Taki stan rzeczy można postrzegać nie tylko jako większą świadomość wychowawczą rodziców, ale też między innymi jako efekt intensywnych działań służb wspomagających rodziny w prawidłowym wypełnianiu swojej roli, w tym pracowników socjalnych, asystentów rodzin oraz pedagogów.

Wśród rodzin znajdujących się w badanym obszarze pozostają też rodziny wielodzietne, liczące troje i więcej dzieci. Liczebność tych rodzin w systemie wsparcia zmienia się w przeciągu każdego roku, co przedstawia poniższa tabela, ale wykazuje raczej podobny poziom, co oznacza, że sytuacja rodzin pozostaje pod szczególną opieką działających na jej rzecz podmiotów.

Tabela 44 Liczba rodzin wielodzietnych (liczących troje i więcej dzieci) objętych pomocą

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	29	173
2013	32	186
2014	28	162
2015	33	182
2016	33	176

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Wśród rodzin wielodzietnych na terenie Gminy Kochanowice dominują rodziny z trójką dzieci, na kolejnych pozycjach plasują się rodziny z czworgiem, pięciorgiem i większą liczbą dzieci. Duże rodziny wielodzietne występują w pojedynczych przypadkach.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Tendencję malejącą w ostatnich latach wykazuje też liczba rodzin oraz liczba osób w rodzinach niepełnych, wychowujących dzieci, korzystających z pomocy i wsparcia GOPS w Kochanowicach.

Tabela 45 Liczba rodzin niepełnych objętych pomocą

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2012	32	98
2013	19	72
2014	20	63
2015	21	73
2016	24	73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Problemy rodzin niepełnych, podobnie jak wielodzietnych dotyczą zarówno sfery niedostatku, zaniedbań opiekuńczych powiązanych z niewydolnością wychowawczą rodziców, ale też schorzeniami, niepełnosprawnością i innymi problemami utrudniającymi prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

Wielość problemów, z jakimi borykają się rodziny mieszkające na terenie Gminy Kochanowice znajduje wyraz w formach pomocy, jakie oferowane są dzieciom. Jedną z takich form stanowi dożywianie dzieci w szkołach i placówkach edukacyjnych. Na terenie Gminy pomoc ta udzielana jest licznej, ale utrzymującej się na podobnym poziomie grupie dzieci. Taka sytuacja świadczy zapewne o poprawie sytuacji materialnej rodzin wychowujących dzieci w wieku szkolnym. Szczegółowe wartości liczbowe dotyczące dożywiania dzieci w Gminie Kochanowice przedstawia kolejna tabela.

Tabela 46 Liczba dzieci korzystających z dożywiania w Gminie Kochanowice

Rok	Liczba świadczeniobiorców	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Wartość świadczeń w złotych
2012	152	21 605	83	378	68 665
2013	153	22 836	85	382	72 021
2014	139	20 135	74	340	65 064
2015	139	21 216	70	310	67 776
2016	155	21 404	82	356	64 427

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Analiza obszaru dożywiania pokazuje nie tylko kontekst społeczny - problemy rodzin, konieczność wspierania rozwoju dzieci - ale także ekonomiczny. Realizacja zadania „dożywianie dzieci” mimo podobnego poziomu liczebności dzieci objętych wsparciem wymaga sporych nakładów finansowych, które są wydatkiem gminy.

Problemem, który pojawił się na obszarze Gminy Kochanowice w ostatnim czasie jest kierowanie dzieci do systemu pieczy zastępczej i ponoszenie odpłatności za ich pobyt ze środków Gminy. Konieczność pozbawiania praw rodzicielskich rodziców zaniedbujących wychowywanie dzieci oraz kierowanie dzieci do systemu pieczy dotyka na szczęście pojedynczych rodzin, ale jest powodem do szczególnego analizowania sytuacji rodzin wychowujących dzieci oraz reagowania na każdy sygnał o zaniedbaniach wychowawczych wobec dzieci.

Prezentowane w niniejszej części problemy rodzin na terenie Gminy Kochanowice stanowią jedynie fragment badanej rzeczywistości społecznej i nie wyczerpują katalogu problemów, z jakimi borykają się rodziny. Diagnoza obejmuje tylko te obszary, które mogą być badane przez pryzmat udzielanej rodzinom pomocy i wsparcia, oraz które stanowią pewien wyznacznik dla projektowania zmiany społecznej, istotnej dla rozwoju społeczności lokalnej oraz przeciwdziałania pojawiającym się problemom społecznym.

3.6.3. Klasyfikacja problemów społecznych pod względem ich nasilenia

Przedstawiona w poprzednich rozdziałach charakterystyka problemów społecznych Gminy Kochanowice jest wynikiem analizy dokumentów i danych statystycznych. Takie podejście jest niezbędne z uwagi na konieczność poznania i opisu problemów obserwowanych w środowisku lokalnym, ale trudne dla ułożenia ich hierarchii pod względem negatywnych skutków społecznych, a jeszcze trudniejsze dla zaplanowania skutecznej realizacji celów strategicznych. Dlatego też do ustalenia, który z problemów społecznych występuje w Gminie Kochanowice w największym natężeniu niezbędne jest porównanie danych statystycznych, stanowiących obraz problemów zarejestrowanych w badanym okresie czasowym. W tym celu porównano dane statystyczne o problemach społecznych pod względem ich natężenia w poszczególnych latach oraz dokonano uporządkowania pod względem wartości liczbowej, przyjmując je jako kryterium nasilenia występowania problemów społecznych.

Trzeba podkreślić, że porównywane wartości liczbowe w większości przypadków nie dają podstaw do stwierdzenia że dane zjawisko lub sytuacja jest problemem społecznym. Trudno bowiem przyjąć, że jednocyfrowa wartość liczbową w porównaniu z wartością czterocyfrową jest już obrazem problemu społecznego. Taką wartość należy postrzegać bardziej w kategoriach negatywnego zjawiska społecznego niż problemu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Tabela 47 Natężenie problemów społecznych i negatywnych zjawisk społecznych na obszarze Gminy Kochanowice w latach 2011-2016 analizowane na podstawie liczby rodzin objętych różnorodnym wsparciem społecznym

Rok Liczba rodzin z problemem:	2012	2013	2014	2015	2016
bezrobocie	95	96	89	83	86
brak środków do życia / ubóstwo	78	89	79	79	90
niepełnosprawność	38	43	41	45	45
bezradność i problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi	49	40	38	35	31
wielodzietność	29	32	28	33	33
długotrwała lub ciężka choroba	35	32	26	27	32
samotne rodzicielstwo	32	19	20	21	24
problem wieku starczego	21	23	21	19	20
alkoholizm	8	9	8	10	9
przemoc w rodzinie	7	16	14	19	16
problemy adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego	4	4	1	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań MPiPS-03

Analiza natężenia problemów społecznych Gminy Kochanowice pozwala stwierdzić, że jednym z najdotkliwiej odczuwanych problemów jest **bezrobocie**. Brak zatrudnienia wpływa na wysokość dochodów mieszkańców, co pozostaje w ścisłej korelacji z problemem ubóstwa. Brak zatrudnienia to brak dochodów, brak dochodów to trudności w zaspokajaniu życiowych potrzeb oraz ograniczenie możliwości inwestowania w edukację, zmianę lub podwyższanie kwalifikacji niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Konkluzja jest taka, że bezrobocie i ubóstwo pozostawiają osoby i rodziny w zamkniętym kręgu możliwości zmiany swojej sytuacji. Pocieszający jest fakt, że problem bezrobocia wykazuje tendencję malejącą, ale mimo wszystko powoduje konieczność podejmowania różnorodnych form aktywizacji osób pozostających bez pracy oraz tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu nowych miejsc pracy i rozwoju przedsiębiorczości.

Problemem powiązany z bezrobociem, choć nie we wszystkich przypadkach jest **trudna sytuacja finansowa i brak środków do życia** na poziomie umożliwiającym pełnie

zaspokojenie niezbędnych potrzeb. Zjawisko to definiowane jest w systemie pomocy społecznej jako ubóstwo. Brak dochodów lub dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, to także przyczyny trudności w innych sferach życia społecznego, zwłaszcza w kwestiach zdrowotnych i edukacyjnych. Brak środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych należy traktować priorytetowo, jest to bowiem problem, który wpływa na jakość życia mieszkańców oraz ogranicza możliwości rozwoju społecznego i gospodarczego.

Porównanie wartości widocznych w tabeli odzwierciedlającej poziom natężenia problemów społecznych nie pozostawia żadnych wątpliwości dla stwierdzenia, że jednym z problemów mieszkańców Gminy Kochanowice jest **niepełnosprawność**, powodująca znaczące ograniczenie w pełnieniu ról społecznych. Skutki niepełnosprawności utrudniają codzienne funkcjonowanie, zatrudnienie, zarabkowanie. Problemy osób niepełnosprawnych, a ściślej ich rozwiązywanie wymagają sporych nakładów finansowych na likwidację barier społecznych, komunikacyjnych, rehabilitację i przystosowanie się do nowej sytuacji życiowej w związku z istotnymi ograniczeniami.

Kolejną pozycję na mapie problemów społecznych Gminy zajmuje **bezradność w rodzinach i problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi**. Bezradność i niewydolność wychowawcza generuje z kolei inne problemy dotyczące szczególnie dzieci i młodzież w okresie dorastania, co obserwowane jest na poziomie szkół zlokalizowanych na terenie gminy. Przejawia się to brakiem zainteresowania rodziców postępami dzieci w nauce, nieprzygotowaniem dzieci do zajęć szkolnych itp. Problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczych i wychowawczych rodziców są często przyczyną zaburzeń rozwojowych dzieci, sprzyjają tworzeniu się nieformalnych grup rówieśniczych, naruszaniu powszechnie obowiązujących norm i wartości, a nawet wchodzeniu w konflikty z prawem. Liczebność rodzin niezaradnych, wychowujących dzieci wykazuje tendencję spadkową, co jest zasługą licznych działań interwencyjnych podejmowanych przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych, kuratorów społecznych i innych służb działających na rzecz wzmocnienia rodziny. Znaczenie roli i funkcji rodziny dla prawidłowego wychowania przyszłych pokoleń czyni zasadnym podejmowanie dalszych zadań związanych z promowaniem prawidłowych postaw rodzicielskich i utrwalaniem właściwych postaw wychowawczych.

Widoczne miejsce w hierarchii problemów Gminy Kochanowice zajmuje **wielodzietność**. Problem ten nie jest postrzegany w kategoriach typowego problemu społecznego, ale w trosce o zapewnienie jak najlepszych warunków dla rozwoju dzieci wychowujących się w liczniejszych rodzinach, traktowany jest jako zagadnienie wymagające zwiększonego zainteresowania zarówno władz samorządowych, jak i instytucji odpowiedzialnych za organizację systemu kompleksowego wspierania rodzin. Liczby rodzin wielodzietnych będących klientami pomocy społecznej, w tym klientami świadczeń finansowych, utrzymuje się na tym samym poziomie, co świadczy o coraz większej skuteczności wsparcia rodzin przez inne narzędzia pojawiające się w systemie wsparcia społecznego.

Wśród problemów społecznych Gminy analizowanych przez pryzmat działań OPS zauważa się także trudną sytuację finansową osób zmagających się z różnego rodzaju problemami zdrowotnymi, **długotrwałą lub ciężką chorobą**. Związane z leczeniem wydatki

pochłaniają sporą część zasobów finansowych osób i rodzin i zmuszają do ubiegania się o wsparcie społeczne, co wyraźnie widać w statystyce Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Rozwiązywanie problemów zdrowotnych jest w wielu wypadkach zależne od wsparcia oferowanego przez pomoc społeczną. W przypadku osób samotnych taka pomoc jest jedyną możliwością poprawy stanu zdrowia lub zmniejszenia odczuwanych dolegliwości.

Problem, a raczej niekorzystne zjawisko obserwowane na terenie Gminy Kochanowice to **samotne rodzicielstwo**. Wprawdzie samotne rodzicielstwo, podobnie jak wielodzietność, samo w sobie nie jest definiowane jako typowy problem społeczny, ale z uwagi na potrzeby dzieci, a ściślej stopień ich zaspokojenia użyto takiej klasyfikacji dla określenia tego zjawiska. W rodzinach niepełnych bardzo często dochodzi do sytuacji, w której dzieci nie mają w pełni zaspokojonych potrzeb, stąd też konieczność objęcia wsparciem takich rodzin uznano za problem wymagający zainteresowania instytucji wspierających rodzinę. Jedną z przyczyn samotnego rodzicielstwa na obszarze Gminy jest rozpad małżeństw i zaniki więzi rodzinnych spowodowany migracją jednego z małżonków poza granice kraju w związku z poszukiwaniem pracy, do której dostęp trudniejszy jest w miejscu zamieszkania.

Istotnym problemem Gminy jest **starzenie się społeczeństwa**. Na poziomie analiz statystycznych problem ten można analizować zarówno przez pryzmat świadczeń udzielanych najstarszym mieszkańcom, w tym usług opiekuńczych oraz usług o charakterze instytucjonalnym (skierowanie do domu pomocy społecznej) świadczonych mieszkańcom gminy, niezdolnym do samodzielnej egzystencji jak i prognoz demograficznych, które wskazują wyraźną tendencję wzrostową populacji osób wchodzących w wiek senioralny.

Wzrost liczebności grup wchodzących w wiek senioralny pociąga za sobą konieczność przygotowania się do organizowania i zapewnienia mieszkańcom Gminy Kochanowice zróżnicowanych usług społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem usług pielęgnacyjnych, opiekuńczych, wspomagających osoby starsze, samotne i niepełnosprawne.

Na mapie problemów społecznych Gminy Kochanowice rysuje się też problem **nadużywania alkoholu**. Skutki tej przypadłości społecznej widoczne są w pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która corocznie rozpatruje wnioski o skierowanie na leczenie odwykowe. Problem uzależnień utrzymuje się od lat na podobnym poziomie, mimo działań profilaktycznych, edukacyjnych i zaangażowania różnych instytucji pomocowych. Z diagnozy środowiska wynika, że problem alkoholowy jest duży - widoczna jest wczesna inicjacja alkoholowa, nadużywanie alkoholu zaburza postawy rodzicielskie, zachowania społeczne, uszczupla budżet domowy, powoduje też inne zagrożenia np. większe prawdopodobieństwo schorzeń somatycznych, wypadków, niepełnosprawności itp. W wielu sytuacjach alkohol i jego nadmierna konsumpcja są przyczyną pozostawania bez pracy.

Z problemem uzależnień wiąże się często - choć nie we wszystkich przypadkach **przemoc w rodzinach**. Prowadzone statystyki pokazują, że problem jest dopiero rozpoznawany. Szczegółowe zbadanie problemu przemocy wymaga dalszej obserwacji i analizy, co będzie możliwe po pewnym okresie działań Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, powołanego Zarządzeniem Nr 85/11 Wójta Gminy Kochanowice z dnia 14 września 2011 roku. Działania Zespołu prowadzone z zastosowaniem procedury Niebieskiej Karty oraz wdrożenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar umożliwią szczegółowe

rozpoznanie problemu i realne określenie skali przemocy w rodzinach na obszarze Gminy, co pozwoli dokładnie zaplanować i podjąć działania interwencyjne lub profilaktyczne.

Opisane wyżej problemy to nie jedyne dolegliwości społeczne, które dają się zauważyć na terenie Gminy Kochanowice. W okresie minionych lat sporadycznie pojawiał się problem naruszenia norm prawnych przez mieszkańców gminy, problemy przystosowania do samodzielnego życia po opuszczeniu zakładu karnego, problem bezdomności i tym podobne. Statystyki pokazują także inne zjawiska społeczne, których zakres nie zawsze definiowany jest w kategoriach problemu społecznego, np. sytuacje kryzysowe wymagające podejmowania szczególnych działań w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia mieszkańców.

Wymieniony powyżej katalog problemów społecznych nie obejmuje wszystkich dolegliwości społecznych występujących na terenie Gminy i nie został *trwale zamknięty*. Wiele problemów nie zostało jeszcze rozpoznanych, co oznacza, że pojawienie się każdej dysfunkcji społecznej zostanie zbadane przez właściwe podmioty i instytucje Gminy oraz podjęte zostaną stosowne działania minimalizujące ich negatywne skutki.

Obecnie zidentyfikowane na poziomie Gminy Kochanowice problemy społeczne są dość zróżnicowane. Wprawdzie ich natężenie jest porównywalne z problemami okolicznych gmin i nie stanowi istotnego zagrożenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego, ale pojawienie się nawet najmniejszego problemu społecznego wymaga bieżącej reakcji i zapobiegania rozprzestrzenianiu się negatywnych skutków i pojawianiu się nowych zagrożeń społecznych. Dla rozwiązywania problemów oraz minimalizowania ich skutków na terenie Gminy będą podejmowane zróżnicowane działania, angażowane różne podmioty (instytucje) zarówno już istniejące jak i tworzone w ramach różnego rodzaju inicjatyw.

3.7. Infrastruktura i zasoby społeczne

Przegląd infrastruktury niezbędnej do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych został wykonany na podstawie „Oceny zasobów pomocy społecznej za 2015 rok” opracowanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kochanowicach na potrzeby planowania strategicznego.

Na obszarze Gminy Kochanowice działają wszystkie podstawowe instytucje niezbędne do bieżącej realizacji zadań związanych z identyfikacją i rozwiązywaniem problemów społecznych. Specyfika położenia Gminy w sąsiedztwie Gminy Lubliniec oraz zlokalizowanej tam siedziby miasta powiatowego sprawia, że na terenie Gminy nie ma wielu instytucji specjalistycznych, bowiem te funkcjonują na obszarze Miasta, świadcząc jednocześnie usługi mieszkańców Gminy. Zakres infrastruktury Gminy oraz potencjał kadrowy instytucji uprawnionych do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych prezentowany jest w dalszej części rozdziału.

Tabela 48 Instytucje pomocy i integracji społecznej oraz kadra uprawniona do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w 2015 roku

Instytucja	Liczba osób zatrudnionych
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	8
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	11
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	6
Rewir dzielnicowych	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie analizy zasobów pomocy społecznej za 2014 rok

Oprócz wymienionych wyżej instytucji na terenie Gminy Kochanowice funkcjonują też inne, których działania w dużym stopniu nakierowane są na rozwiązywanie problemów społecznych lub minimalizowanie ich skutków. Należą do nich szkoły podstawowe i gimnazja, dom kultury, biblioteki gminne oraz organizacje pozarządowe współpracujące z samorządem Gminy w realizacji zadań publicznych na rzecz mieszkańców gminy. Wśród podmiotów zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych należy także wymienić Komendę Powiatową Policji w Lublińcu oraz Sąd Rejonowy z zespołem kuratorów zawodowych, podmioty, których działania stanowią istotny wkład w rozwiązywanie problemów oraz zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców Gminy Kochanowice. Do ważnych podmiotów, z którymi prowadzona jest współpraca w zakresie rozwiązywania problemów społecznych gminy, zaliczyć należy także powiatowe jednostki organizacyjny, w tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu, realizujące zadania z obszaru wspierania osób niepełnosprawnych, organizacji pieczy zastępczej czy organizowania usług w domach pomocy społecznej.

Powyższe informacje pokazują obecny stan infrastruktury społecznej oraz potencjału kadrowego. Wymienione podmioty stanowią podstawowe i zarazem najważniejsze elementy systemu wsparcia społecznego. Niektóre z nich – tak jak Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – funkcjonują od niedawna, inne – takie jak Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mają wiele doświadczeń w skutecznym rozwiązywaniu problemów społecznych. Potwierdzeniem tego faktu są działania w ramach pracy socjalnej, prowadzonej w celu pomocy osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych. W ramach pracy socjalnej widoczne są działania aktywizujące osoby i rodziny do rozwiązywania własnych problemów, czego przykładem są zawierane kontrakty socjalne.

Uzupełnieniem działań instytucji publicznych są organizacje pozarządowe, których liczba oraz zakres realizacji zadań z roku na rok ulega zwiększeniu. Na terenie Gminy Kochanowice działa kilkanaście organizacji pozarządowych, większość z nich zajmuje się promocją kultury i sportu, ochroną dziedzictwa narodowego czy wspieraniem rozwoju gospodarczego Gminy. Są też organizacje pozarządowe, których działalność statutowa związana jest z problemem integracji społecznej i ochrony zdrowia.

Istotne zmiany społeczne obserwuje się w obszarze tworzenia warunków sprzyjających rozwiązywaniu problemów społecznych na bazie lokalnej infrastruktury, z czynnym udziałem społeczności lokalnej. Infrastruktura jest ciągle uzupełniana co pozwala na wdrażanie nowych, coraz bardziej skutecznych rozwiązań.

3.8. Analiza SWOT w zakresie rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kochanowice

Na podstawie opisu sytuacji ekonomicznej i społecznej oraz zasobów Gminy Kochanowice można wskazać szanse i zagrożenia pojawiające się w rozwiązywaniu problemów społecznych.

Mocne strony Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	Słabe strony Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
1) doświadczenie instytucji powoływanych do wspierania mieszkańców w rozwiązywaniu problemów społecznych, 2) znajomość środowiska oraz norm i wartości ważnych dla lokalnej współpracy, 3) umiejętność pozyskiwania środków finansowych na realizację przedsięwzięć adresowanych do społeczności lokalnej, 4) potencjał kadrowy niezbędny do realizacji tych przedsięwzięć, 5) wiedza, doświadczenie i umiejętności działania na rzecz zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców,	1) niewystarczająca liczba miejsc pracy na terenie gminy, co utrudnia rozwiązanie problemu bezrobocia na terenie gminy, 2) niewielkie dochody z rolnictwa generujące pewną liczbę osób wymagających wsparcia finansowego, 3) zbyt mało rozwinięty i zróżnicowany rynek usług społecznych, 4) zbyt mała ilość organizacji pozarządowych wspierających instytucje samorządowe w rozwiązywaniu problemów społecznych,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

Szanse Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	Zagrożenia zidentyfikowane na poziomie Gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych
1) niewielkie natężenie problemów społecznych na terenie Gminy, co może wpłynąć na szybsze ich rozwiązywanie lub minimalizowanie negatywnych skutków przez działania profilaktyczne, 2) dostępność środków finansowych na wspieranie inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, 3) istnienie instytucji pomocy i integracji społecznej z wykwalifikowaną kadrą, gwarantującą skuteczność podejmowania działań strategicznych oraz prawidłową koordynację działań, 4) dobre rozeznanie środowiska w zakresie istniejących problemów społecznych, co umożliwi niezwłoczne podejmowanie inicjatyw i właściwe przygotowanie odpowiednich działań, 5) istniejące w środowisku lokalnym organizacje pozarządowe oraz inicjatywy obywatelskie w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, co zwiększa zakres partycypacji społecznej i utrwala zmiany społeczne.	1) wzrost liczby osób starszych, wymagających wsparcia w okresie obniżonej sprawności funkcjonalnej, 2) konieczność ponoszenia kosztu opieki instytucjonalnej świadczonej dla osób starych, co w obecnym stanie prawnym (częściowa odpłatność lub zwolnienie z niej członków rodziny) znacząco obciąża budżet Gminy, 3) duże odległości pomiędzy siedliskami mieszkańców, zwiększające koszty dojazdu do tych osób, a tym samym wpływające na większy koszt zapewnienia niezbędnego wsparcia oraz organizacji usług w miejscu zamieszkania, 4) częste zmiany przepisów prawa wpływające na stanowienie norm prawa lokalnego, utrudniające długofalowe planowanie przedsięwzięć

Wymieniony powyżej katalog nie wyczerpuje wszystkich istniejących możliwości, wskazuje jedynie najważniejsze obszary, które należy wziąć pod uwagę i które mogą mieć istotny wpływ na planowanie i realizację celów strategicznych.

4. Założenia strategiczne

Oparciu o przeprowadzoną diagnozę i analizę SWOT założono, że najbliższy okres wprowadzania zmian społecznych na terenie Gminy Kochanowice może zaowocować ograniczeniem skutków zidentyfikowanych problemów i niekorzystnych zjawisk społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Opracowane w niniejszej strategii prognozy pokazują, w jakim kierunku należy prowadzić zmiany, aby działania strategiczne przyniosły jak najlepsze rezultaty oraz jak efektywnie zarządzać zmianą społeczną, aby wszystkim mieszkańcom Gminy Kochanowice żyło się lepiej.

4.1. Prognoza zmian w zakresie objętym Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

Prognozuje się, że cele strategiczne zostaną osiągnięte, a działania w najwyższym stopniu zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w samodzielnym i konstruktywnym rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Wdrożenie strategii spowoduje:

- zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego najuboższych mieszkańców Gminy,
- utrzymanie odpowiedniego poziomu życia mieszkańców, umożliwiającego zaspokajanie najpilniejszych potrzeb, w tym potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży,
- zwiększenie liczby miejsc na lokalnym rynku pracy,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych,
- zwiększenie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania, bez konieczności kierowania mieszkańców wchodzących w wiek senioralny, samotnych i niewydolnych funkcjonalnie do domu pomocy społecznej,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- umożliwienie dzieciom wychowywania się w rodzinach biologicznych, w dogodnych warunkach dla rozwoju i przygotowania do dorosłości.

Osiągnięcie prognozowanych rezultatów będzie możliwe przy zaangażowaniu samorządu Gminy Kochanowice, instytucji publicznych, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej Gminy.

Prognozowane zmiany powinny sprzyjać włączeniu społecznemu, umożliwiać integrację społeczną, zapobiegać wykluczeniu i marginalizacji oraz spowodować poprawę jakości życia mieszkańców Gminy.

4.2. Kierunki i zakres działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Jednym z najważniejszych kierunków zmian społecznych na terenie Gminy Kochanowice jest utrzymanie bezpieczeństwa socjalnego osób, których dochody nie pozwalają na zaspokajanie codziennych potrzeb życiowych i utrudniają życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Bardzo ważną kwestią jest ożywienie lokalnego rynku pracy i umożliwienie osobom bezrobotnym oraz pozostającym bez pracy mieszkańcom gminy zatrudnienia, a co za tym idzie poprawy sytuacji ekonomicznej.

Jednym z kierunków niezbędnych działań jest poszerzenie katalogu ofert usługowych dla zabezpieczenia potrzeb najstarszej grupy mieszkańców Gminy Kochanowice. Niezbędne są działania w kierunku utrzymania jak najlepszej sprawności życiowej oraz wsparcie odpowiadające indywidualnym potrzebom seniorów.

Kwestią, której nie należy pomijać w planowaniu działań strategicznych, jest wspieranie osób chorych i niepełnosprawnych w rozwiązywaniu problemów związanych z leczeniem i rehabilitacją poprzez zapewnienie właściwych warunków do życia w rodzinie i środowisku, organizację właściwych warunków pracy oraz likwidację wszelkich barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie w społeczności lokalnej. W tym obszarze należy też zwrócić uwagę na problem aktywizacji osób niepełnosprawnych, podnoszenie świadomości społecznej na temat skutków niepełnosprawności oraz praw i uprawnień osób z niepełnosprawnością.

Bardzo ważnym kierunkiem działania jest wspieranie rodzin, w których zagrożony jest proces rozwoju i wychowania dzieci. Objęcie szczególnym wsparciem, zwłaszcza specjalistycznym (w tym asystenturą) rodzin, w których problem ten jest rozpoznany powinno być priorytetowym działaniem strategicznym wszystkich instytucji i podmiotów gminy działających na rzecz rodziny.

Ważnym kierunkiem planowania działań strategicznych jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom. Obszar tych działań należy wypełnić przede wszystkim działaniami interwencyjnymi, zmierzającymi do przerwania przemocy, ochrony ofiar przemocy i ukarania sprawców. Obszar przeciwdziałania przemocy należy też wypełnić edukacją mieszkańców oraz działaniami informacyjnymi i profilaktycznymi, aby w jak największym stopniu uświadomić mieszkańcom gminy zagrożenia przemocy oraz informować jak należy im przeciwdziałać i chronić się przed utrwaleniem niepożądanych zachowań społecznych.

Jednym z kierunków działań, które należy utrzymać w Gminie Kochanowice jest prowadzenie mieszkań socjalnych i innych podobnych form wsparcia, mając na względzie ewentualny problem bezdomności oraz problemy niektórych osób wychodzących z zakładów karnych i doświadczających problemów z uwagi na utratę dotychczasowego mieszkania.

Wskazane kierunki nie wyczerpują wszystkich możliwości w zakresie planowania zmian społecznych, dotyczą jedynie zmian w obszarach rozpoznanych i uzasadniających konieczność podejmowania działań. Zakłada się, że planowane zmiany będą wdrażane sukcesywnie, z uwzględnieniem możliwości kadrowych, organizacyjnych i finansowych Gminy Kochanowice.

5. Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025

Cele Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025 wpisują się w założenia polityki rozwoju Gminy Kochanowice i powiatu Lublinieckiego. Stanowią też element wspólnej polityki społecznej województwa śląskiego oraz polityki społecznej kraju przyjętej na najbliższe lata.

Zdefiniowane cele są spójne z polityką równości szans, nakierowane na pobudzenie aktywności mieszkańców oraz gwarantujące pozytywne oddziaływanie na środowisko.

5.1. Cel główny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025

W oparciu o diagnozę oraz rozpoznane problemy społeczne Gminy celem głównym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025 jest ***„Zapewnienie mieszkańcom Gminy Kochanowice bezpieczeństwa socjalnego, dogodnych warunków rozwoju oraz przeciwdziałanie wykluczeniu i marginalizacji”***.

Tak sformułowany cel strategii rozwiązywania problemów społecznych obejmuje wszystkie jej obszary problemowe i adresowany jest do wszystkich potencjalnych mieszkańców Gminy, których warunki i poziom życia odbiegają od przeciętnego poziomu życia.

5.2. Cele szczegółowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025

Dla pełnego wdrożenia celu głównego strategii opracowano cele szczegółowe (operacyjne) obejmujące zróżnicowane obszary interwencji i działań na rzecz mieszkańców Gminy Kochanowice. Zdefiniowane cele to:

- 1) utrzymanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców nie posiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych ;
- 2) przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców;
- 3) zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług społecznych osobom w wieku senioralnym, chorym i niepełnosprawnym;
- 4) wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju;
- 5) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- 6) przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii;
- 7) rozwój i promowanie inicjatyw obywatelskich i aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.

Zakłada się, że sformułowane cele szczegółowe umożliwią ograniczenie skutków problemów społecznych rozpoznanych na terenie Gminy Kochanowice. Ponadto dopuszcza się możliwość wprowadzania uzupełnień i modyfikacji treści celów szczegółowych w wyniku

aktualizacji diagnozy społecznej lub w wyniku pojawiających się okoliczności wywołujących inne niż rozpoznane dotychczas zjawiska i problemy społeczne.

5.3. Wskaźniki realizacji celów strategicznych

Wskaźniki realizacji celu głównego stanowić będą efekt końcowy, mierzony w ostatnim okresie sprawozdawczym, tj. 2025 roku. Dla tego pomiaru ustalono następujące wskaźniki:

- Wskaźnik nr 1; do 2025 roku corocznie co najmniej 90% osób ubiegających się o pomoc zostanie objęta wsparciem w ramach różnorodnych świadczeń finansowych pomocy społecznej.
Wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem ilości i jakości działań interwencyjnych w zakresie utrzymania bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców;
- Wskaźnik Nr 2; do 2025 roku wzrośnie o 30% w stosunku do 2015 roku liczba osób objętych pracą socjalną mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom samodzielne pokonywanie trudności życiowych.
Wskaźnik ten będzie odzwierciedleniem jakości pracy socjalnej oraz profilaktyki społecznej prowadzonej na rzecz osób i rodzin, w których pojawiają się problemy.

Wskaźniki dla szczegółowych celów strategicznych ustalono w taki sposób, aby zmianę można było obserwować zarówno w corocznym raporcie sprawozdawczym jak i innych raportach związanych z monitorowaniem zachodzących zmian. Szczegółowy wykaz wskaźników przypisanych poszczególnym celom zawiera zamieszczona dalej tabela.

Tabela 49 Wskaźniki realizacji celów szczegółowych Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025

Lp	Treść celu szczegółowego	Wskaźnik
1	Utrzymanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców nie posiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych	1) <i>liczba osób, którym przyznano zasiłki pieniężne w roku kalendarzowym,</i> 2) <i>liczba osób objętych dożywianiem,</i> 3) <i>wysokość środków przeznaczonych na świadczenia pieniężne dla osób uprawnionych do świadczeń w roku budżetowym.</i> 4) <i>wysokość środków przeznaczonych na dofinansowanie dożywiania w skali roku,</i> 5) <i>liczba projektów i programów osłonowych pomocy społecznej w skali roku,</i> 6) <i>liczba osób objętych projektami i programami osłonowymi w skali roku,</i> 7) <i>liczba mieszkań chronionych i/lub lokali socjalnych dla osób z problemami</i>

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

		lokalowymi, 8) liczba osób korzystających z mieszkań socjalnych i chronionych
2	Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców.	1) liczba osób podejmujących zatrudnienie, bez względu na formę prawną i wymiar czasowy (np. umowa zlecenie, umowa spółdzielcza itp), 2) liczba nowych miejsc pracy, 3) liczba osób skierowanych do pracy w ramach prac społecznie użytecznych lub innych form zatrudnienia wspieranego, 4) liczba osób objętych Programami Aktywnej Integracji we współpracy z PUP
3	Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług społecznych osobom w wieku senioralnym, chorym i niepełnosprawnym.	1) liczba osób objętych pomocą usługową, 2) liczba zatrudnionych opiekunek w przeliczeniu na etaty 3) liczba godzin świadczonych usług, 4) liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej, 5) liczba inicjatyw społecznych na rzecz seniorów (np. Kluby Seniora, itp.), 6) liczba inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych (np. wypożyczalnie sprzętu rehabilitacyjnego i inne)
4	Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży właściwych warunków wychowania i rozwoju.	1) liczba rodzin objętych „programem 500+” 2) liczba dzieci objętych „programem 500+” 3) liczba rodzin objętych kompleksowym wsparciem w ramach systemu pomocy społecznej, 4) liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, 5) liczba dzieci skierowanych do pieczy zastępczej (bez względu na formę pieczy) 6) liczba zatrudnianych asystentów rodziny, 7) liczba dzieci, którym umożliwiono powrót z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych, 8) wysokość środków finansowych przeznaczonych na współfinansowanie pobytu dzieci w systemie pieczy zastępczej 9) liczba dzieci, którym współfinansowano

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice
na lata 2017-2025

		<i>pobyt w żłobku lub klubie dziecięcym, 10) liczba uczniów, którym udzielono pomocy materialnej o charakterze socjalnym.</i>
5	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	<i>1) liczba założonych Niebieskich Kart w roku kalendarzowym, 2) liczba osób dotkniętych przemocą kierowanych do Ośrodków Wsparcia, 3) liczba inicjatyw informacyjno-edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, 4) liczba wniosków o ściganie sprawców przemocy.</i>
6	Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii.	<i>1) liczba osób objętych działaniami GKRPA, 2) liczba osób objętych programami i projektami na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, 3) liczba osób skierowanych do Zakładów Leczenia Uzależnień, 4) liczba cofniętych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, 5) liczba inicjatyw społecznych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii (kampanii informacyjnych, imprez plenerowych itp.)</i>
7	Rozwój i promowanie inicjatyw obywatelskich i aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.	<i>1) liczba inicjatyw w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w ramach Gminnych Programów Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, 2) liczba podmiotów podejmujących współpracę w zakresie integracji społecznej rozwiązywania problemów społecznych, 3) liczba nowo powstałych podmiotów i organizacji działających na terenie Gminy w obszarze rozwiązywania problemów społecznych lub zapobiegania ich występowaniu.</i>

5.4. Monitoring realizacji celów i działań strategicznych

Monitoring realizacji celów strategicznych prowadzony będzie na bieżąco, a corocznie w okresie sprawozdawczym opracowany będzie raport oceniający stopień realizacji

poszczególnych celów strategicznych. Raport stanowi załącznik do sprawozdania z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kochanowicach, składanego Radzie Gminy, stosownie do treści art.110 ust 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Ocena wdrażania działań Strategii prowadzona będzie w dwóch wymiarach. Po pierwsze – jako ocena wdrażania planowanych działań strategii pod względem ich ilości i zasięgu, po drugie – jako ocena charakteru zmian, które strategia wprowadza w życiu społecznym, a więc „czy? - i na ile?” wdrażane zmiany przyczyniają się do rozwiązywania lokalnych problemów.

Efekt realizacji działań powinien być porównany z sytuacją wyjściową. Osiągnięcie celu strategicznego powinno pociągać za sobą pytanie jak utrzymać stan, który osiągnięto? Jak go umacniać i rozwijać?

Na ostatnim etapie oceny strategii niezbędne będzie określenie rekomendacji na przyszłość, jako wniosków płynących z realizacji strategii i sugestii do planowania kolejnych działań społecznych.

6. Opis sposobu realizacji strategii oraz działań niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025 wdrażana będzie poprzez realizację programów, projektów socjalnych oraz konkretnych zadań realizowanych przez podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Gminy z administracją samorządową.

Do najważniejszych należą między innymi:

- Gminny program wspierania rodziny;
- Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- Gminny program przeciwdziałania narkomanii;
- Programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców w tym Programy Aktywnej Integracji wdrażane we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy;
- Programy osłonowe adresowane do różnych kategorii społecznych w zależności od rozpoznanych potrzeb, w tym programy współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego;
- Gminne (roczne lub wieloletnie) Programy Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

Działania mogą być realizowane na różnych poziomach, począwszy od współpracy partnerskiej aż po zlecenie realizacji zadań publicznych w trybie określonym przepisami prawa. W zlecaniu zadań preferowane będą procedury oparte na przepisach ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, promujące działania miejscowych organizacji pożytku publicznego, z zachowaniem zasad konkurencyjności i najwyższej jakości rezultatów.

Programy i projekty muszą być zbieżne z założeniami niniejszej Strategii oraz tak zaplanowane, aby wpisywały się w strukturę celu głównego strategii lub celów szczegółowych, zaś efekty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie celu głównego strategii.

Za priorytetowe w realizacji celów strategicznych uznane będą programy i projekty wdrażane z zastosowaniem:

- metod partycypacyjnych - włączających interesariuszy społecznych do podejmowania wspólnych działań społecznych,
- metod aktywizujących – włączających osoby z tzw. kategorii ryzyka w zmianę ich trudnej sytuacji,
- metod integrujących – wzmacniających lokalne więzi społeczne w czasie wspólnych działań na rzecz osób z grup ryzyka oraz na rzecz dobrych praktyk,
- metod profilaktycznych – zapobiegających pojawianiu się trudnych sytuacji społecznych oraz minimalizujących przyczyny generujące takie sytuacje,
- metod niwelujących – rozwiązujących problemy, eliminujących niepożądane zjawiska lub sytuacje.

Niezależnie od metod wdrażania strategii do realizacji celów strategicznych mogą przyczynić się wszystkie instytucje, organizacje i osoby bezpośrednio zaangażowane w wykonanie zadań, zarówno osoby reprezentujące instytucje Gminy Kochanowice, jak i przedstawiciele organizacji pozarządowych, wolontariusze, przedsiębiorcy i inne osoby.

Szczegółowy zakres wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025 wskazuje „Harmonogram” zamieszczony w rozdziale 10 niniejszej Strategii. Harmonogram jest narzędziem gwarantującym systematyzację i chronologię działań (zadań, programów, projektów) planowanych do realizacji oraz ich rozłożenie w czasie. Działania przypisane są poszczególnym celom szczegółowym (operacyjnym), w taki sposób, aby mogły być realizowane w planowanym zakresie lub rozszerzone o nowe (dodatkowe) działania, w tym działania podmiotów podejmujących współpracę po raz pierwszy. Harmonogram przedstawia zwięzły zapis zadań i czynności prowadzących do osiągnięcia zamierzonego celu, co jednocześnie umożliwia monitorowanie procesu wdrażania strategii.

W przypadku istotnych zmian w realizacji działań strategicznych Harmonogram może być aktualizowany zgodnie z procedurą aktualizacji określoną w rozdziale 9 niniejszej Strategii.

7. Ramy finansowe strategii oraz źródła finansowania wydatków niezbędnych do osiągnięcia celów strategicznych

Polityka społeczna, zapobieganie ubożeniu społeczeństwa, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu oraz przedsięwzięcia w zakresie rozwiązywania problemów społecznych obejmują jedną z ważniejszych sfer działania społecznego. Wśród zadań publicznych gminy obszar ten zajmuje priorytetowe miejsce, co dotychczas gwarantowało możliwość pozyskania środków na realizację zadań z zakresu polityki i pomocy społecznej. Kierunki kształtowania polityki społecznej na najbliższe lata nie przewidują zasadniczych zmian w finansowaniu działań osłonowych o charakterze socjalnym, co pozwala mieć gwarancję częściowego ich finansowania z budżetu państwa.

Nie bez znaczenia w całokształcie finansowania działań Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025 może być udział funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł zewnętrznych.

Największy udział w realizacji działań strategicznych przypada jednak funduszom samorządu gminnego, wzmocnionym potencjałem sponsorów, przedsiębiorców i innych podmiotów gospodarczych oraz osób fizycznych. Środki finansowe niezbędne do wdrażania działań strategii mogą pochodzić ze środków na ustawową realizację zadań publicznych, statutową działalność instytucji i organizacji (np. organizacji pozarządowych) lub grantów pozyskanych na realizację konkretnych programów lub projektów.

Budżet planowany na realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025 został oszacowany w okresach rocznych, odrębnie dla każdego z celów strategii. Zakłada się, że wydatki na realizację celów strategicznych oscylować będą corocznie w granicach zbliżonych do wydatków planowanych na 2017 rok, z niewielkim wzrostem dla celów, które są nakierowane na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców Gminy Kochanowice. Przewidywany plan wydatków stanowi załącznik numer 1 do niniejszej strategii.

Szczegółowe wartości wydatków niezbędnych do osiągnięcia celów strategii corocznie podlegają zatwierdzeniu przez Radę Gminy Kochanowice, w trybie przewidzianym dla uchwalania budżetu gminy.

8. Informacja i promocja wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kochanowice na lata 2017-2025

Osiągnięciu celu głównego strategii towarzyszyć będzie informacja o wdrażaniu działań strategicznych, a strategia i wywołane przez nią zmiany staną się udziałem i własnością społeczności lokalnych.

Promocja działań strategicznych odbywać się będzie poprzez konsultacje społeczne, prezentację dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na poziomie społeczności lokalnych, na spotkaniach mieszkańców, posiedzeniach komisji Rady Gminy, sesjach Rady Gminy, konferencjach wewnętrznych i zewnętrznych oraz w lokalnych i regionalnych mediach.

Promotorami zmiany społecznej będą nie tylko koordynatorzy strategii i podmioty odpowiedzialne za jej wdrożenie, ale także beneficjenci i adresaci działań, którzy w sposób bezpośredni będą odczuwać skutki zmian.

9. Zasady aktualizacji i wprowadzania zmian w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025 jest wieloletnim dokumentem planistycznym i co do zasady nie powinna ulegać zmianom czy modyfikacji. W szczególności nie mogą ulegać zmianie cele Strategii oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Ze względu na fakt, że Strategia określa obszar dynamicznie zmieniający się pod względem natężenia problemów społecznych może jedynie podlegać aktualizacji, mającej na celu odniesienie do okoliczności lub faktów, których istnienia nie można było przewidzieć na etapie projektowania dokumentu, lub które pojawiły się w trakcie wdrażania działań Strategii. Aktualizacja może nastąpić także w przypadku istotnych zmian w przepisach prawa regulujących zakres zadań samorządu gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz finansowania tych zadań z budżetu gminy.

Mając powyższe na względzie Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025 może być aktualizowana w następujących obszarach:

1. diagnostycznym – jeśli na obszarze działania Gminy pojawią się problemy społeczne nie istniejące w czasie opracowywania Strategii;
2. planistycznym – jeśli w trakcie wdrażania Strategii okaże się, że w planie pominięto istotne dla rozwiązywania istniejących problemów zagadnienia lub wystąpi konieczność zaplanowania działań dla nowych problemów, zdiagnozowanych w trakcie wdrażania Strategii;
3. wdrożeniowym – jeśli w trakcie wdrażania Strategii okaże się, że zmieniają się podmioty odpowiedzialne za wdrożenie konkretnych zadań lub zaplanowane działania są nieadekwatne do potrzeb i trzeba je zastąpić innymi;

4. ewaluacyjnym – jeśli w trakcie wdrażania Strategii zajdą istotne okoliczności mające wpływ na ocenę skuteczności planowanych działań.

Inicjatorem (wnioskodawcą) aktualizacji Strategii może być:

1. Kierownik GOPS w Kochanowicach jako podmiot koordynujący wdrażanie Strategii;
2. każdy z podmiotów partnerskich uczestniczących we wdrażaniu Strategii;
3. podmiot zewnętrzny sprawujący nadzór i kontrolę nad działaniem Gminy w obszarze rozwiązywania problemów społecznych;
4. inny podmiot w uzasadnionych sytuacjach.

Aktualizacja Strategii może odbywać się nie częściej niż raz do roku, o ile zajdą okoliczności uzasadniające przeprowadzenie aktualizacji. Okres aktualizacji może być powiązany z okresem sprawozdawczym. Aktualizacja Strategii odbywa się w trybie przewidzianym dla jej uchwalenia.

10. Harmonogram wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kochanowice na lata 2017-2025

<i>L p.</i>	<i>Cel szczegółowy</i>	<i>Działania niezbędne do realizacji celu</i>	<i>Podmioty odpowiedzialne za realizację</i>	<i>Termin realizacji</i>	<i>Uwagi</i>
1	Poprawa bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy nie posiadających dochodów własnych, lub posiadających dochody nie wystarczające na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.	przyznawanie świadczeń finansowych	GOPS	wdrażanie na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		organizacja i zapewnienie dożywiania	GOPS	wdrażanie na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		udzielanie pomocy rzeczowej i w naturze,	GOPS, sponsorzy, darczyńcy	wdrażanie na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych	GOPS, samorząd Gminy	w zależności od potrzeb	
		zapewnienie źródeł finansowania świadczeń i innych form wsparcia	Samorząd Gminy	na bieżąco zgodnie z potrzebami	
		wdrażanie osłonowych programów i projektów socjalnych oraz inne działania w zależności od rozpoznanych potrzeb	Samorząd Gminy, GOPS, inne podmioty	w zależności od potrzeb	
2	Przeciwdziałanie bezrobociu mieszkańców.	wzmacnianie potencjału kompetencyjnego osób bezrobotnych	Samorząd Gminy, GOPS, PUP, podmioty którym zlecono realizację zadań.	na bieżąco	
		tworzenie nowych miejsc pracy w sektorze usług społecznych	Samorząd Gminy, GOPS, PUP, pracodawcy	na bieżąco	
		inicjowanie prac społecznie użytecznych na terenie gminy	Samorząd Gminy, GOPS, PUP	na bieżąco	

		organizowanie robót publicznych i prac interwencyjnych na obszarze gminy	Samorząd Gminy, GOPS, PUP	na bieżąco	
		współpraca z lokalnymi podmiotami gospodarki w zakresie pośrednictwa w zatrudnieniu osób bezrobotnych	Samorząd Gminy, GOPS, PUP, pracodawcy,	na bieżąco	
		opracowywanie i wdrażanie lokalnych programów w zakresie likwidacji bezrobocia i aktywizacji osób pozostających bez pracy (w tym PAI)	Samorząd Gminy, GOPS, PUP inne podmioty	w zależności od potrzeb	
3	Zapewnienie dostępu do zróżnicowanych usług społecznych osobom w wieku senioralnym, chorym i niepełnosprawnym	rozwój zróżnicowanych usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych	Samorząd gminy, GOPS, organizacje pozarządowe, inne podmioty, w tym komercyjne	w zależności od rozpoznanych potrzeb	
		organizowanie i prowadzenie dziennych form wsparcia seniorów (Domów Seniora, Klubów Seniora itp.)	Samorząd gminy, GOPS GCKiI, organizacje pozarządowe, inne podmioty, w tym komercyjne	w zależności od rozpoznanych potrzeb	
		kierowanie do domów pomocy społecznej	GOPS, powiaty prowadzące domy pomocy społecznej	na bieżąco	
		wspieranie form aktywizacji osób starszych	Samorząd Gminy, GOPS, inne organizacje pozarządowe działające na rzecz osób starszych	w zależności od potrzeb	
		inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych w zakresie wspierania osób w wieku senioralnym oraz osób z niepełnosprawnością	Samorząd Gminy, GOPS, Organizacje pozarządowe, inne podmioty	w zależności od rozpoznanych potrzeb	
4	Wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży	wdrażanie programu 500+ dla rodzin wychowujących dzieci,	GOPS	na bieżąco,	
		inicjowanie i wdrażanie programów	GOPS (pracownicy socjalni,	zgodnie z	

	właściwych warunków wychowania i rozwoju	osłonowych mających na celu wzmacnianie roli rodziny w tym programu wspierania dzieci i rodzin na terenie gminy	asystenci rodziny), organizacje pozarządowe, szkoły i inne podmioty	terminami wskazanymi w trzyletnich programach wspierania rodziny	
		korygowanie nieprawidłowych postaw rodzicielskich	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy, GKRPA, inne podmioty	na bieżąco	
		udzielanie poradnictwa specjalistycznego, pedagogicznego, prawnego i psychologicznego rodzinom dysfunkcyjnym,	GOPS, Placówki wsparcia specjalistycznego, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Szkoły	na bieżąco	
		współorganizowanie pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki rodzin biologicznych	GOPS, PCPR - Organizator Pieczy Zastępczej, Sąd Rodzinny, Kuratorzy, Szkoła, inne podmioty	w zależności od potrzeb	
		współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej	Samorząd Gminy, GOPS, instytucje pieczy zastępczej	w zależności od potrzeb	
		współfinansowanie pobytu dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych	Samorząd Gminy	w zależności od potrzeb	
		pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	Samorząd Gminy	corocznie	
5	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.	realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar	Samorząd Gminy, GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policja	na bieżąco	

		prowadzenie działań określonych procedurą Niebieskie Karty	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Policja	na bieżąco	
		prowadzenie działań informacyjnych poprzez rozprowadzanie plakatów, broszur, ulotek na temat praw osób doświadczających przemocy oraz form przeciwdziałania przemocy	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Szkoły	na bieżąco	
6	Przeciwdziałanie uzależnieniom, w tym alkoholizmowi i narkomanii.	opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	Samorząd Gminy, GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Szkoły	corocznie	
		opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania narkomanii	Samorząd gminy, GOPS, organizacje pozarządowe, inne podmioty, Policja, Szkoły	corocznie	
7	Rozwój i promowanie inicjatyw obywatelskich i aktywności społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych.	inicjowanie współpracy z podmiotami lokalnymi w rozwiązywaniu problemów społecznych	Samorząd Gminy, GOPS i inne podmioty	na bieżąco	
		wspieranie aktywności obywatelskiej na rzecz przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym	Samorząd Gminy, GOPS i inne podmioty	na bieżąco	
		opracowanie i rozpowszechnienie informatora na temat dobrych praktyk w działaniach lokalnych na rzecz rozwiązywania problemów społecznych	Samorząd Gminy, GOPS, organizację pozarządowe działające na terenie gminy	na bieżąco	

